P.b.b.

Naš tednik Kronika

kulturno - politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2. Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XV./ŠTEVILKA 21 CELOVEC, DNE 23. MAJA 1963 CENA 2.— ŠILINGA

Mir na zemlji

Okrožnica papeža Janeza XXIII. »Mir na zemlji« je vzbudila več zanimanja in sprožila več debate v svetovni javnosti kot katerakoli prejšnja njegova enciklika. Obravnava namreč vprašanje, ki je vsakemu človeku pri srcu, naj bo katerekoli ali nobene vere. Razlaga pojem miru z vseh strani, ne samo verske, navaja pa tudi pota, ki naj ga pomagajo varovati in širiti po vsem svetu.

Ravno v tem je zadela vest vsega človeštva in postala ne samo verski, ampak tudi političen dokument izrednega pomena. Saj jo odobrava ves svet od katoličanov do komunistov in brezvercev. Seveda se odobravanje navadno ne nanaša na vso vsebino, ampak samo na nekatere njene dele. Okrožnica je namreč razdeljena na uvod in pet poglavij. Da jih naštejemo!

Okrožnica poudarja v svojem uvodu, da temelji mir na resnici, pravici, ljubezni in svobodi, ki pa niso pridobitve človeškega rodu, ampak darovi božji. Človeku je dano od zgoraj, da vse to razume, od tam izvira tudi človekova narava, ki so vanjo vklesane gornje osnove miru na zemlji. Prirodne sile, ki vladajo na našem planetu in v vsemirju, torej ne morejo biti vzorec za obrambo miru. Miru ne morejo varovati atomske bombe in vodikove rakete, varovati ga morajo samo načela, ki izvirajo iz božje modrosti in vsemogočnosti.

V prvem delu okrožnice, ki obravnava odnose človeka do svojega bližnjega, navaja sv. oče ne samo človekove pravice, ampak tudi njegove dolžnosti, ki pa imajo vse skupen izvor. Človek ni kos materije, ni morda samo proizvajalec, je otrok božji *in ima kot tak pravice, ki mu jih nobena oblast ne more vzeti,* pa tudi ne dati. Ima svoje človeško dostojanstvo, ki je nedotakljivo in mu daje celo vrsto pravic kot so politične, gospodarske, kulturne, družabne, verske itd., obenem pa tudi nalaga dolžnosti kot je ravnopravnost v družinskem, gospodarskem, socialnem in političnem življenju. — V drugem delu obravnava sveti oče odnos med človekom in oblastjo. Ponavlja, da prihaja vsa oblast od Boga, in tolmači, kakšne pravice in dolžnosti ima človek do oblasti ter oblast do človeka.

V tretjem poglavju je obdelano vprašanje odnosa med državami. Tudi tu velja načelo, da morajo vladati med državami pravice in dolžnosti. Kot nobena država ne sme napraviti iz svojih podanikov samo številke, tako tudi ne sme zatirati ali uničiti druge države iz čiste oblastiželjnosti. Okrožnica pa se ne spušča samo v obravnavanje načel, pove svoje mnenje tudi po zelo perečih dnevnih mednarodnih problemih, kot so razorožitev, manjšine, politični begunci, prirodna bogastva in njihovo izkoriščanje, mednarodna solidarnost, razvoj gospodarsko zaostalih narodov itd.

V četrtem poglavju zagovarja okrožnica idejo o neke vrste mednarodni vladi, kajti pokazalo se je, da sedanji sistem suverenih držav ne odgovarja več sodobnemu stanju človeškega rodu. Okrožnica poudarja medsebojno mednarodno odvisnost, priti mora do veljave načelo mednarodne javne blaginje in ne samo narodne v posameznih državah. Okrožnica seveda toplo pozdravlja dosedanje uspehe na tem področju, posebno pa Združene narode, njihove organe in njihovo delo.

V petem poglavju daje okrožnica katoličanom navodila, kako naj se udejstvujejo v javnem življenju, udejstvovanje samo pa smatra za njihovo dolžnost.

Iz okrožnice se vidi precej jasno, da je ta samo del naporov sedanjega Petrovega naslednika, *da združuje svet, ne pa deli.* V tem smislu se lepo vključuje v sedanji vesoljni zbor, ki ima podobne cilje: *združevati in cepiti.*

De Gaulle išče novih poti

Preteklo nedeljo se je francoski predsednik de Gaulle s svojo ženo vrnil z Grčije nazaj v Pariz. Slovesen zaključek francoskega državnega obiska v Grčiji je bila vojaška parada v Salonikiju. 6000 grških vojakov s težkim orožjem ter oddelek francoske mornarice z novo križarko, ki je ob tej priliki splavala, je korakalo mimo de Gaulla in princa Konstantina.

Pri paradi je general de Gaulle pri obedu v nekem oficirskem kasinu v Salonikiju dejal: »Vaša obramba je tudi naša obramba«. Hvalil je nastop in opremo grške vojske. V soboto pa je de Gaulle v govoru pred trgovsko zbornico v Atenah izjavil, da je Evropska gospodarska skupnost veliko delo, ki začenja šele zoreti in se razvijati. K temu spada tudi p o l i t i č n a u n i j a, za katero so dani že vsi pogoji. Evropa se gospodarsko in politično bliža veliki edinosti, v kateri bo tudi Grčiji pripadala direktna in aktivna vloga. De Gaulle je podčrtal posebno veliko zanimanje Francije za še večje in druge gospodarske stike z Grčijo.

Grški zunanji minister Averoff je v soboto pred novinarji zavrnil vsa pričakovanja, da bo Grčija po francoskem obisku spremenila svojo politiko. O Sredozemskem paktu med obiskom ni bilo govora, obe državi tudi ne nameravata skleniti sporazuma po vzorcu nemško-francoskega sporazuma.

Proslava 1100-letnice sv. Cirila in Metoda v Rimu dne 5. maja 1963.

Pater Prešeren pozdravlja kardinala Marrella. V ozadju med rožami in zelenjem slika sv. bratov Cirila in Metoda.

(Glej članek na 3. strani!)

Vzhod in Zapad izmenjavata ostre note

V Moskvi so pred kratkim objavili vsebino dveh novih sovjetskih protestnih not proti nemško-francoskemu sporazumu. Obe noti so koncem preteklega tedna izročili Franciji in Nemčiji. Sovjetska nota Bonnu vsebuje običajne komunistične napade proti Zahodni Nemčiji in izjavlja, da prav sporazum med Bonnom in Parizom preprečuje mirno združitev obeh Nemčij. Da je v tej pogodbi zajet tudi Berlin, pa pomeni naravnost provokacijo.

Sovjetska nota Franciji pa pravi, da je nemško-francoski sporazum samo prikrita kulisa za »pripravo novih vojaških pustolovščin po zahodnonemških militaristih«.

Trije odgovori Moskvi

Zvezna Nemčija, Združene države Amerike in Velika Britanija so izročile Sovjetski vladi odgovore na sovjetske protestne note z dne 8. aprila, ki so bile naperjene proti ustanovitvi atomske bojne sile NATO s soudeležbo Zahodne Nemčije. Vsi trije odgovori ugotavljajo, da so vzroki načrta za multinacionalno bojno silo NATO prav stalno ogrožanje in nenehna oborožitev Sovjetske zveze, posebno še njeno atomsko in raketno orožje ter njena napadalna politika.

Bonnski odgovor je zelo oster. Govori o »nezaslišanih in razbrzdanih napadih« Kremla ter o njegovi dvojni meri v vprašanju razorožitve. Obenem izraža nemška nota pripravljenost Bonna, da se hoče pridružiti vsem korakom, ki vodijo do popuščanja napetosti in ohranitve miru. Te napetosti, ki jih navaja sovjetska nota kot nevarnost za mir v Evropi, pa so samo posledica nenaravne delitve Nemčije. Če želi Sovjetska zveza zares popustitev napetosti, potem mora omogočiti združitev obeh Nemčij v miru in svobodi.

Višinski zopet pri sv. očetu

Poljski primas kardinal Višinski je 8. maja prispel v Rim. To je letos že drugo njegovo potovanje v sveto mesto. Pretekli ponedeljek ga je papež Janez XXIII. že drugič sprejel v privatni avdienci, ki je trajala eno uro in 15 minut. O razgovoru ni bilo ničesar objavljenega, vendar nekateri domnevajo, da sta papež in kardinal govorila o odnosih med Cerkvijo in državo na Poljskem ter o možnosti konzularnih odnosov med Poljsko in Vatikanom. Kardinal je prispel k avdienci s številnimi duhovniki in škofi. Papež se je razgovarjal tudi z onima dvema poljskima škofoma, ki kot provizorična administratorja vodita škofiji Breslau in Oppeln. Ti dve škofiji stojita po mednarodnih sporazumih samo provizorično pod poljsko upravo. Mirovna konferenca bo odločala o njuni nadaljni usodi. Vatikan se brani vsake odločitve v tej zadevi, preden ne bo prišlo do nemške mirovne pogodbe.

Že 10. maja je bil Višinski sprejet pri svetem očetu v avdienci, ki je trajala dve uri. Zbudilo je nato precej pozornosti, ko je kardinal kar nato obiskal poslanika poljske komunistične vlade v Rimu.

V Moskvi so odprli razstavo proizvodov 28 britanskih podjetij. Razstavo je odprl britanski veleposlanik v Moskvi Hemphrey Trevelyan. Otvoritvi je prisostvoval tudi sovjetski minister za zunanjo trgovino Nikolaj Patoličev.

Naš odgovor

Uredništvo »Nedelje« je priobčilo v zvezi s člankom »Kdo nosi v škofiji zadnjo odgovornost pred Bogom?« posebno izjavo po naročilu škofijstva.

V ČLANKU SE ŠKOFIJSKI OBLASTI V NAŠEM LISTU NI OČITALO ZAVESTNE KRIVICE, AMPAK SMO IZPOVEDALI LE RESNICO.

ALI JE TO KRIVICA?

NARODNI SVET KOROŠKIH SLOVENCEV

— KRATKE VESTI —

Generalni sekretar Združenih narodov U Tant je obvestil etiopskega cesarja Haile Selasija, da zaradi zdravstvenih razlogov ne more priti na sestanek šefov afr. držav v Adis Abebo. Kakor sporočajo, je U Tant dobil vnetje čeljusti. V telegramu, ki ga je poslal U Tant etiopskemu cesarju, izraža obžalovanje, ker ne bo mogel prisostvovati konferenci.

Združenje italijanskih izdajateljev je objavilo, da bo s 1. junijem podražilo vse italijanske liste. Veliki dnevni listi, ki izhajajo na osmih ali več straneh, se bodo podražili od 40 na 50 lir, manjši pa od 30 na 40 lir. Podobno bodo podražili tudi ilustrirane liste in tednike.

Uradni predstavnik ameriškega State Departmenta je izjavil, da ZDA proučujejo položaj na Haitiju, posebej ustavni status republike Haiti. Po poročilih je predstavnik dejal, da problem odnosov med ZDA in vlado predsednika Duvaliera predstavlja predmet hitrega posvetovanja Washingtona z vladami Francije, Velike Britanije, Kanade in državami Latinske Amerike.

V Stockholmu so cepili več sto tisoč šolskih otrok in uslužbencev javnega prometa, da bi tako preprečili širjenje epidemije koz. Doslej so ugotovili 12 primerov bolezni, medtem ko je 60 ljudi v karanteni. Zanje namreč domnevajo, da so okuženi. Švedsko glavno mesto z okolico je razglašeno za »ogroženo področje«. Poleg Finske so tudi Zahodna Nemčija in Holandija uvedle obvezno cepljenje vseh oseb, ki potujejo na Švedsko ali prihajajo iz te države.

Vulkan Agunga na vzhodni Javi je spet začel bruhati. Velika območja vzhodne Jave, vštevši glavno mesto Surabaj, so bila prekrita s tanjšo plastjo pepela. Novo bruhanje vulkana je povzročilo paniko med prebivalstvom vzhodne Jave, ki še vedno živi pod vtisom katastrofe pred mesecem dni, ko je vulkan opustošil več naselij in terjal številne žrtve.

Nemiri v Pragi

Češkoslovaški listi, ki so prispeli v Avstrijo, prinašajo uradna potrdila češkoslovaške policije, da je začetkom maja v Pragi prišlo do protikomunističnih demonstracij. V torek tega tedna so postavili 20 aretiranih oseb zaradi »protikomunističnega ščuvanja« pred sodišče. Uradne objave govorijo o »majhnih skupinah, ki se klatijo okrog«, in ki so zagrešile razne izgrede in provokacije ter z izjavami »žalile komunistični sistem«.

Omenjeni dogodki so se pripetili pred spomenikom Hynecka-Machaja na griču Peter, iz česar je mogoče sklepati, da so »izgredi skupin, ki bi se klatile okrog« izmišljeni, in da je policija imela opravka z dobro premišljenimi demonstracijami. Karel Hynek-Macha je bil namreč češki narodni pesnik, ki se je bojeval za svobodo svoje domovine, ki jo je takrat zavirala habsburška vlada in ki velja za češkega narodnega heroja.

Politični teden

Po svetu . . .

NOV AMERIŠKI POLET V VESOLJE

Za torek popoldne, 14. maj, je bil določen nov ameriški polet v vsemirje. Astronavt, 36-letni major Gordon Cooper, je že sedel v letalski kabini, kjer je bilo nameščenih na stotine gumbov za vsemogoče aparate in znanstvene instrumente. Eno tono težka raketa »Faith 7« je dobila nalogo, naj 22-krat obkroži zemeljsko oblo v 34 urah. Poseben televizijski oddajni aparat naj bi kazal gledalcem na zemlji sleherni gib letalca v kabini. Novi polet je imel tudi nalogo, proučiti nov način prehrane in gibanja človeka v vsemirskem letalu, ki bo poletelo na luno.

V torek popoldne je bilo že vse pripravljeno za odlet. Letalec je sedel že pet ur v kabini. V zadnjem trenutku pa so ugotovili, da je odpovedal Dieselov motor pri stolpu, ki podpira raketo. V občutljive delce motorja je zašel prah in je bilo potreba dve uri dela, preden so ga očistili. Obenem pa je prišlo sporočilo z Bermudskih otokov, da ne delujejo radarski aparati, ki so imeli nalogo spremljati polet. Dvanajst minut preden bi morala raketa švigniti v ozračje, je prišel ukaz, naj se poizkus prenese na sredo.

Gordon Cooper je švignil v vsemirje ob natančno napovedani uri. Polet je potekal v najlepšem redu, vse naprave so nemoteno delovale, astronavt se je vso pot počutil dobro. Ko je 22-krat obkrožil zemljo, je pristal v Pacifiku v četrtek preteklega tedna nekaj minut čez polnoč.

ŠE VEDNO NAPETOSTI OKROG HAITIJA

Enote dominikanske vojske čakajo pripravljene na meji Haitija. Mobilizacija, ki jo je ukazal predsednik Dominikanske republike, ter zbiranje vojaščine imata predvsem namen strmoglaviti haitskega diktatorja Duvalierja. Njegova precej zamegljena osebnost je povzročila nemire med obema državama. Duvelier bi moral odstopiti maja in bi se tako zadeva sama rešila; vendar vse kaže, da hoče ostati proti ustavi še naprej v tej službi. Pri tem se opira na moč svoje privatne policije.

S to zadevo so se na zahtevo Haitija bavili Združeni narodi ter Organizacija ameriških držav (OAS). Vendar še ni prišlo do nobene rešitve. Predsednik sveta OAS je apeliral na predsednika obeh karibskih držav, naj preprečita vsako nasilno dejanje. Napovedal je, da bo raziskovalna komisija OAS še enkrat prišla na Haiti in v Dominikansko republiko in pomagala poravnati spor.

Medtem pa so v Portorico haitski državljani, menda politiki in novinarji, sestavili begunsko vlado za Haiti, ki se sklicuje na poteklo uradno dobo predsednika Duvalierja. Prizadeva si od Organizacije ameriških držav pridobiti priznanje za zakonito vlado Haitija.

PROCES PROTI VOHUNOM V MOSKVI

V Moskvi se je pred kratkim vršil sodni postopek proti sovjetskemu polkovniku Pankowskemu ter britanskemu trgovcu Wynneju. Oba sta bila obtožena vohunstva proti Sovjetski zvezi. Oleg Pankowski je bil »zastopnik vodje oddelka za inozemstvo v upravi za zunanje odnose sovjetskega državnega komiteja za koordinacijo znanstvenih raziskovanj«. Kot tak je imel dostop do tajnih predalov sovjetskih vojnih raziskovanj in načrtovanj. Kot vodja sovjetskih gospodarskih delegacij je večkrat potoval v zahodnoevropska glavna mesta, kjer je prišel v stik tudi z britansko in ameriško tajno službo. Njegov britanski posredovalec je bil imenovani trgovec Wynne, ki so ga zaprli v Budimpešti in ga pozneje prepeljali v Moskvo. Penkowski mu je zaupal obširne informacije o sovjetskih raketnih enotah, o sovjetski vojaščini v nemško-sovjetski coni, o pripravah za sklenitev mirovne pogodbe v Vzhodnim Berlinom, o razvoju sovjetsko-kitajskih odnosov in tako dalje. Priznal je, da je bil v stalnih zvezah z obrambnim sedežem Velike Britanije in Amerike.

Obremenilni material, ki je v tem procesu prišel na dan, je v sovjetski javnosti zbudil precej ogorčenja, in to tembolj, ker je Penkowski užival popolno zaupanje svojih predstojnikov. Vendar je tudi zahod iznenaden, kajti imel je sovjetsko obrambo doslej kratkomalo za najbolj popolno, sovjetski funkcionarji pa so se mu zdeli za takšne skušnjave naravnost nedotakljivi. Kot je bilo pričakovati, so Pankowskega obsodili na smrt, medtem ko je njegov sodelavec Wynne odnesel pete z osmimi leti zapora. V Londonu pa govorijo o možnosti, da bodo Angleža zamenjali s sovjetskim vohunom Lonsdalom, ki ga je bilo angleško sodišče marca 1961 obsodilo na 25 let ječe.

NAPETOSTI MED MOSKVO IN PEKINGOM OSTANEJO

Poročevalna agencija »Nova Kitajska« je naznanila, da bo Kitajska odposlala sredi junija dva zastopnika v Moskvo, kjer bi se naj poravnal ideološki spor. Povabilo na takšna pogajanja je poslal najprej Kreml ter predlagal 15. maj kot dan srečanja. Izgledi, da bi se zadeva uspešno poravnala, pa so v zadnjem času nazadovali; Peking je ostro napadal Hruščeva zaradi njegove politike sožitja. Šele pred kratkim je kitajski predsednik Liu-šao-tši na masovnem zborovanju kritiziral sovjetsko politiko in jo imenoval »bojno in napadalno politiko imperialistov«. Takšna nesoglasja ne dopuščajo posebnega upanja na uspešna tozadevna pogajanja v predvideni zadevi. Znana so že imena vodij rdečekitajskih delegacij, ki se pojavijo vedno tedaj, kadar gre za posebno nepopustljivo zadržanje Kitajcev. Tako bo mogoče računati kvečjemu z ideološkim premirjem.

NARASTEK LABOUR-PARTY

Iz volitev, ki so trajale en mesec, in kjer je šlo za določitev tretjine angleških občinskih svetnikov, je izšla angleška Labour-Party posebno uspešno. Priborila si je vsega 767 novih sedežev, ki gredo po večini na račun konzervativnih, ki so zgubili 680 sedežev. Tudi liberalci so zboljšali svoje položaje za 128 sedežev. Kot je bilo pričakovati, je predsednik Labour-Party Wilson zahteval razpis volitev v Spodnjo hišo. Izid volitev je imenoval »jasen poziv«, naj vlada Mac Millana odstopi.

. . . in pri nas v Avstriji

BOLJE BI BILO MOLČATI

Skoraj se zdi, kot da bi Avstrija ne hotela priključitve k Evropski gospodarski skupnosti, temveč obratno, da bi se EWG z vso silo borila za pristop Avstrije. Tako se dejansko zdi, če slišimo ali beremo govore in izjave nekaterih »integracijskih politikov«, ki jih podajajo mimogrede v tem ali onem evropskem mestu. Celo politiki na stopnji zunanjega ministra — ki bi moral pravzaprav vedeti za pravilno pot — vse preveč poudarjajo pridržke, ki govorijo prej o slabi vesti kot o volji doseči zastavljeni cilj. Zunanji minister je pred posvetovalnim zborovanjem Evropskega sveta izrecno poudarjal, kaj vse bi si morali ob pristopu v EWG pridržati, da bi se morali ozirati na svojo nevtralnost in kar je še vseh drugih pridržkov, ki so svetu že vse preveč znani. Da je dr. Kreisky govoril kot socialistični zastopnik in ne kot zunanji minister, je slaba tolažba. Na mednarodnih tleh ljudje pač ne razlikujejo tako med posameznimi funkcijami.

Še slabše je seveda, če nerodne izjave celo žalijo. In govor socialističnega poslanca Czernetza pred istim forumom je bil žaljiv. Czernetz — »strokovnjak za Evropo« socialistične stranke — je zlil vso vsebino svoje zmožnosti obsojanja na francoske politike.

Zadeva zasebnega človeka Czernetza je, kako misli o veličini Francije. Ni pa njegova osebna zadeva, da izjavi svoje misli tedaj, ko govori kot zastopnik avstrijske vlade o oni Franciji, od katere je Avstrija odvisna, če bo dala svoj »da« pri pogajanjih za priključitev k Evropski skupnosti. — Pri tem pa hočemo popolnoma prezreti dejstvo, da so take in podobne izjave in pridržki Avstrije le dobrodošlo orožje sovjetskemu nasprotniku EWG, ki se vedno temeljiteje bori proti vstopu Avstrije v evropsko skupnost.

AVSTRIJA KUPILA DOLARJE

Po uradnem sporočilu ministrstva za finance ZDA je to ministrstvo pred dnevi prodalo avstrijski vladi za 25 milijonov dolarjev kratkoročnih vrednostnih papirjev, ki se obrestujejo s 3,23 odst. in ki zapadejo v plačilo po poldrugem letu. Kot protivrednost dobi ameriško ministrstvo za finance avstrijsko valuto, tj. avstrijske šilinge, ki jih po potrebi lahko uporabi v mednarodnem deviznem prometu za krepitev ZDA dolarja. Podobne kreditne transakcije je ministrstvo za finance ZDA v prejšnjih mesecih sklenilo že z Italijo, Zvezno republiko Nemčijo in Švico. Zunanji dolgovi ministrstva za finance ZDA so se z navedeno kreditno transakcijo zvišali na 576,8 milijona dolarjev. Po izjavi predsednika ameriške Federal Roserve Banke gre pri teh transakcijah za začasne ukrepe, ki imajo namen preprečiti zviševanje primanjkljaja v plačilni bilanci ZDA, pozneje pa bodo sledili temeljiti in načelni ukrepi vlade ZDA za obrambo ameriškega dolarja.

Kaj obravnava papeška okrožnica o miru

Najnovejša okrožnica papeža Janeza XXIII. „Mir na zemlji" je naletela po širnem svetu na velik odmev. Mir ne sme biti prazna beseda, pravi papež. To pa ne bo, ako bo na svetu red, ki bo počival na temelju resnice; red, ki bo zgrajen po smernicah pravičnosti; red ki ga bo oživljala resnična ljubezen in red, ki se bo izvajal v svobodi.

Kaj obsega ta okrožnica?

Prvi del predstavlja uvod in obsega le tri poglavja. Zadnje poglavje podaja načrt okrožnice.

Drugi del okrožnice obravnava, kakšne dolžnosti in pravice imajo posamezni ljudje med seboj v družbenem življenju. — Vsako človeško bitje ima pravico do življenja. Ima tudi pravico, da ga objektivno informirajo. Vsakdo ima pravico do kulturnih dobrin. Vsak človek ima pravico, da časti Boga v svojem zasebnem in javnem življenju. Vsak si sme svobodno izbrati poklic, skleniti zakon, v katerem sta mož in žena enakopravna. Starši imajo pravico, da oskrbijo vzrejo in vzgojo svojih otrok. Vsak človek ima pravico do dela in do življenja, ki je primerno dostojanstvu človeške osebe. Vsak človek ima pravico do proizvajalnih sredstev. Ima pravico, da se združi z drugimi v družbe in zveze. Ima pravico, da se svobodno giblje in da se udeležuje aktivno javnega življenja. Vse te pravice pa so združene z dolžnostmi, ki tem pravicam odgovarjajo. Mir bo vladal v družbenem življenju, če bodo ljudje čutili v sebi odgovornost, a ne le za red, ampak tudi za skupen napredek. Zadnje čase označujejo tri spremembe: Delavstvo prihaja na odgovorna mesta v družbi. Ženske vedno bolj posegajo v družbeno življenje. Narodi postajajo enakopravni.

Tretji del okrožnice govori o odnosih med državljani in državnimi oblastmi. Oblast je potrebna, vendar veljajo tudi zanjo zakoni. Oblast mora predvsem pomagati posameznikom in to brez kakšne protekcije. Če oblast pravočasno ne poskrbi za potrebno, nastaja nered in nemir. Zavedati se mora tudi, da je današnji človek bolj svesten si svojega dostojanstva, kot pa je bil človek včasih.

Četrti del okrožnice obravnava odnose med narodi. Vse narode veže isti moralni zakon. Odnosi med narodi se morajo urejevati pod vidikom skupne blaginje. Ta resnica prepoveduje sleherni rasizem. Treba je izboljšati položaj narodnih manjšin. Narodi naj si vedno bolj pomagajo med seboj, se povezujejo. Danes morajo ljudje hoditi v druge dežele iskat svoj kruh, namesto da bi kapital hodil iskat ljudi. Nekatere vlade žal ne dajejo potrebne svobode ljudem. Politični begunci so ljudje in je treba z njimi temu primerno ravnati. Treba je ustaviti strašno oboroževalno tekmo, ki lahko človeštvo uniči. Mednarodni odnosi se morejo zares urediti le s pogajanji in dogovori, ne pa s silo. Mir mora počivati le na ljubezni, ne pa na strahu.

Peti del okrožnice pa govori o odnosih držav do mednarodnih ustanov. Papež poudarja pomen Združenih narodov in raznih mednarodnih ustanov, ki jih pa še ni dovolj. Eno od najpomembnejših dejanj Združenih narodov je svetovna izjava o človečanskih pravicah, ki je bila odobrena leta 1948.

Sledijo — kot šesti del okrožnice — nekatera pastoralna navodila katoličanom. Papež poziva katoličane, da naj pogumno sodelujejo v javnem življenju in da naj skrbe tudi za svojo znanstveno in tehnično ter poklicno izobrazbo. Vzporedno s tehničnim in znanstvenim napredkom naj gre tudi verska izobrazba. Katoličani naj sodelujejo z nekatoličani, pri čemer naj ločijo zmoto in ljudi, ki so v zmoti. Kjerkoli je kaj dobrega, je treba to priznati. Pri vsem tem pa naj ostanejo v živi veri in zvesti Cerkvi. Neizmerne naloge čakajo danes ljudi in le z življenjem po veri v Odrešenika sveta jih bodo lahko izpolnili.

SLOVENCI
doma in po svetu

Letošnja slovenska srečanja v Evropi

Slovenski izseljenci v evropskih državah bodo imeli tudi letos več srečanj. Vsa bodo v znamenju 1100-letnice prihoda slovanskih apostolov, bratov sv. Cirila in Metoda na njuni prvi misijonski poti na Moravsko.

V počastitev 1100-letnice prihoda sv. bratov Cirila in Metoda v slovanske kraje bo najprej romanje v Lurd in sicer od 17. do 24. junija. Naslednji mesec — od 12. do 16. julija — bo v Salzburgu Cirilmetodijski kongres. Po končanem kongresu bo romanje vseh udeležencev v Rim, kjer bodo sprejeti v posebni avdienci pri papežu. V Rimu bodo imeli svečane liturgije pri Sv. Klemenu in druge slavnosti.

Kongres „Cerkve v stiski" bo tudi letos in sicer od 2. do 6. avgusta v Königsteinu pri Frankfurtu v Zahodni Nemčiji. V nedeljo, dne 4. avgusta je na sporedu slavnostna akademija po vzhodnem obredu v čast sv. Cirilu in Metodu. Za Slovence bo med kongresom poseben slovenski dan.

Slovenski zamejski duhovniki bodo imeli tudi letos svoj pastoralni tečaj. Sestali se bodo v semenišču na Barbani v Gorici.

Septembra meseca — dne 15. septembra — bodo slovenski izseljenci v Zahodni Evropi imeli svoj Slovenski dan in sicer v Eisdenu v Belgiji. Priprave zanj vodi slov. dušni pastir v Belgiji g. Vinko Žakelj, ki je bil letos ponovno izvoljen za predsednika dušnopastirskega odbora za Zap. Evropo.

Dr. Josip Srebrnič - nadškof

Slovenec dr. Josip Srebrnič, goriški rojak, je pred 40 leti postal za tedaj umrlim škofom dr. Antonom Mahničem škof hrvaške škofije na otoku Krku pri Reki. Ob 40-letnici škofovanja ga je sv. oče povišal v nadškofa. Podobno osebno odlikovanje je svoj čas dobil tudi ljubljanski škof dr. Jeglič.

Cerkvena odlikovanja v Ljubljani

Profesor dr. Franc Grivec je bil ob 60-letnici njegovega delovanja za cirilmetodijsko idejo, za zasluge za bogoslovno znanost in za cerkveno zgodovino imenovan za visokega prelata — apostolskega protonotarja.

Za častnega kanonika ljubljanskega stolnega kapitlja je bil imenovan profesor Matija Tomc, župnijski upravitelj v Domžalah na Gorenjskem, priznani delavec na cerkveno glasbenem področju.

Tudi profesor bogoslovne fakultete v Ljubljani dr. Janez Fabijan je bil ob vstopu v pokoj imenovan za častnega kanonika ljubljanskega.

„Kralj na Betajnovi" v Torontu

Poročali smo že, da je clevelandski Slovenski oder uprizoril v režiji Milana Dolinarja dramo „Konec poti", ki so jo že pred drugo svetovno vojno igrali številni odri po Slovenskem. Lepi predstavi Slovenskega odra je v kratkem času sledilo dramsko društvo „Lilija" v Torontu z izvedbo Cankarjeve drame „Kralj na Betajnovi". V režiji Marijana Jakopiča in Ivana Hauptmana so igralci „Lilije" podali doslej najboljšo igro. Prireditev je bila koncem marca v Slovenskem domu.

Kramoličeva razstava

V Viktoria College univerze v Torontu je letos aprila razstavljal akademski slikar Božidar Kramolc večji izbor svojih del iz razdobja 1961-63. Snovno so bile slike povečini zimske pokrajine, tihožitja in figuralne kompozicije. Slikar, ki je malo prej delal abstraktno, se je vrnil ponovno k predmetni umetnosti. Kritika je razstavo zelo ugodno sprejela. Naslednjo razstavo namerava Kramolc prirediti v oktobru 1963.

Koncert pevskega zbora v Chicagu

Pred kratkim je bil zopet pomemben kulturni dogodek v čikaški slovenski naselbini v fari Sv. Štefana: koncert tamošnjega pevskega zbora. Udeležba je bila nadvse lepa. Celo iz oddaljenega Milwaukeeja so se pripeljali Slovenci. Nastopal je starejši cerkveni pevski zbor, zbor deklic farne šole, piano solo gospod Alfred Fišinger, sopran solo gdč. Marija Kranjc, deški zbor, moški zbor ter Mladinski zbor. Dirigent je bil p. Vendelin Spendov.

Slovenski tisk izven Slovenije

Trenutno izhaja izven Slovenije po svetu 92 slovenskih periodičnih tiskov in sicer na Koroškem deset, v Trstu petnajst, v Gorici štirje, v Beneški Sloveniji eden, v Angliji trije, v Belgiji dva, v Nemčiji eden, v Združenih državah Amerike šestnajst, v Argentini štiriindvajset, v Kanadi pet, v Indiji dva, v Braziliji eden, v Avstraliji sedem.

Smrt živinozdravnika dr. Zorza

V mestu Videm (Udine) v Italiji je 13. maja umrl znani Beneški Slovenec, živinozdravnik dr. Jakob Zorza, v starosti 48 let. Svojo dolgo bolezen je potrpežljivo in bogovdano prenašal. Za njim žalujejo družine Zorza, Gošnjak, Kručil in Medved, pa tudi vsi, ki so ga poznali.

Proslava sv. Cirila in Metoda v Rimu

Rimski Slovenci so slavili 1100-letnico prihoda sv. bratov med slovanske narode

Rimski Slovenci so v okrilju svojega versko-kulturnega društva »Slomšek« slavili v nedeljo, 5. maja 1100-letnico prihoda sv. Cirila in Metoda med slovanske narode.

SLUŽBA BOŽJA

Slovesnost se je pričela s sveto mašo, ki jo je daroval v cerkvi na trgu Piazza Buenos Aires prefekt kongregacije za upravljanje bazilike sv. Petra, bivši apostolski nuncij v Franciji, kardinal Marella. Ob njegovem prihodu je moški zbor zapel pesem »Ecce sacerdos magnus«. Med sveto mašo pa so vsi navzoči verniki prepevali ljudske cerkvene pesmi. Posebno mogočno so odmevale: »Zveličar naš je vstal iz groba«, »Zahvalna pesem« in »Marija skoz' življenje«. Kardinalu sta asistirala namestnik rektorja Zavoda za širjenje vere, msgr. dr. Jezernik in dr. Robič, skupno s slovenskimi bogoslovci, ki študirajo v Germaniku.

Kardinal Marella pozorno posluša slovensko pesem „Zgodnja Danica". Tik ob njem je šopek rdečih nageljnov, ki je ovit s slovenskim trakom. — Od leve proti desni stojijo: p. Žužek, Mrakuža, p. Lacko (Slovak), Rebernik, Bergant in dr. Fr. Šegula. Dirigira p. Pihler.

POZDRAV KARDINALA

Nato se je pričela slovesna proslava v dvorani, ki je bila za to priložnost posebej okrašena. Kardinal Marella se je najprej ljubeznivo razgovarjal s slovenskimi in drugimi slovanskimi predstavniki, nato pa mu je v imenu rimskih Slovencev izrekel v italijanščini preč. g. asistent p. Prešeren pozdrav, ki se v slovenskem prevodu glasi takole:

»Vaša eminenca, v izredno prijetno čast in dolžnost mi je, da vas prvikrat pozdravim sredi naše slovenske skupnosti, ki živi v Rimu, in vam izrečem vdano in prisrčno dobrodošlico v imenu vseh navzočih, ki so z očitnim veseljem in navdušenjem prihiteli k tej slovesnosti, ki jo je pričela Vaša eminenca z darovanjem svete maše, in v imenu vseh ostalih, ki so zadržani, a so z nami duhovno povezani.

Tako smo pričeli s proslavo 1100-letnice sv. Cirila in Metoda, s katero bi se radi čim lepše spomnili prihoda sv. bratov med slovanske narode in se zahvalili božji Previdnosti, ki je v svojih načrtih hotela dati na prijeten in odločen način po delu odličnih apostolov našim očetom Kristusovo vero z bogoslužjem, ki tako globoko odgovarja njihovi duši, ob pokorščini sv. Petru, prav kakor so sami želeli.

Budna in očetovska skrb rimskih papežev je imela pri apostolatu, ki sta ga vršila sv. brata Ciril in Metod, bistveno vlogo. Papeži niso samo opogumljali njunega dela, marveč so mu tudi dali — zlasti s tem, da so ustanovili nadškofijo na Moravskem in Panoniji, kot prvo nadškofijo naših očetov in kot središče nadaljnjega izžarevanja in s tem, da so posvetili Metoda v našega prvega nadškofa in potrdili bogoslužje v staroslovenskem jeziku, ki sta ga ustvarila oba brata — tisto cerkveno-pravno trdnost, ki jo lahko podeli samo najvišja oblast v Cerkvi.

Zato je nadvse primerno, da je pri proslavi te tisočstoletnice navzoč tudi predstavnik kardinalskega zbora.

Eminenca, sprejmite naš pozdrav in izrazite svetemu očetu Janezu XXIII. ob eni številnih priložnosti, ki se vam bodo nudile, našo sinovsko hvaležnost in našo globoko navezanost na Petrov sedež. Ob zori krščanstva med slovanskimi narodi so naši daljni pradedi pisali papežu Janezu VIII., kakor pripoveduje Življenjepis sv. Metoda, naj bi z apostolsko oblastjo branil in potrdil tako dobro pričeto Metodovo delo. Njihovo pismo se je glasilo takole: »Ker so naši očetje prejeli krst od sv. Petra, pošljite nam Metoda kot nadškofa in našega učenika«. Stari življenjepis našega svetega apostola nato dodaja: »In papež jim ga je takoj poslal«, (se pravi, je dokončno potrdil Metodove pravice in privilegije).

Te častitljive besede ohranjajo tudi danes za nas vso svojo veljavo. Mi se tega v celoti zavedamo in smo hvaležni božji Previdnosti; zato pa se čutimo še toliko bližji vzvišeni osebi njega, ki je Kristusov namestnik v Kristusovi Cerkvi.«

Za tem so prisotni priredili kardinalu prisrčne ovacije. Nato je spregovoril kardinal.

GOVOR KARDINALA MARELLA

Kardinal je najprej poudaril veselje, da je mogel priti med Slovence. Obžaloval je, da mu preobilica dela ne dovoljuje, da bi večkrat prišel mednje. Poudaril je, da so Slovenci raztreseni po vsem svetu, toda da povsod ohranjajo zvestobo do slovenskega jezika in izročila ter se odlikujejo po globoki veri, s čimer nadaljujejo veliko poslanstvo, ki ga sta pred tisoč sto leti pričela med njimi sveta brata Ciril in Metod. Kardinal je pohvalil delo Slovencev v Rimu in po svetu. On sam jih je občudoval, ko je bil še v Ameriki. Predvsem pa ga vedno nadvse zajame slovenska pesem, ki je prava, globoka molitev. Spodbujal je navzoče, naj ostanejo še dalje zvesti svojemu jeziku in svoji veri in naj še dalje goje svojo lepo pesem. »Vesel sem,« tako je nadaljeval kardinal, »ko vidim med vami tudi predstavnike drugih slovanskih narodov. Marsikoga med njimi osebno poznam. Iskreno želim, da bi bili vsi slovanski narodi ena sama velika družina.«

Kardinal je nato spodbujal slovenske bogoslovce, ki so bili v dvorani, naj s čim večjim pridom nadaljujejo svoj študij. Potem ko je tudi vsem ostalim želel obilo božjega blagoslova, se jim je še sam priporočal v molitev. »Vsi imamo dnevno majhne in velike težave,« tako je dejal, »zato vsi potrebujemo molitve, da jih premagamo«.

Nato se je še enkrat vsem zahvalil za prisrčen sprejem. Njegove besede so vzbudile v dvorani silno odobravanje. Moški pevski zbor je nato dovršeno zapel pesem »Zgodnja Danica«, ki jo je kardinal pozorno poslušal in ob zaključku izrekel dirigentu patru Pihlerju in vsem pevcem svoje priznanje za dovršeno podajanje pesmi. Zatem je vsem navzočim podelil blagoslov.

POZDRAV GOSTOV

G. asistent p. Prešeren D. J. je potem pozdravil vse navzoče goste, med drugim predsednika Papeške Marijanske akademije P. Karla Baliča, rektorja hrvaškega zavoda sv. Hijeronima v Rimu msgr. Kokša, namestnika rektorja češkega zavoda preč. g. Bezdička in predstavnika Slovakov msgr. Nahalka. Izrazil jim je svoje veselje in zahvalo, da so se udeležili tega slovenskega slavja. Nato je pozdravil slovenske duhovnike, med katerimi smo opazili č. g. Kranjca, msgr. prof. dr. Vodopivca, msgr. dr. Beleja, msgr. Bavdaža, msgr. dr. Jezernika, prof. p. Žitnika D. J., dr. Šegula, p. Žiberta D. J., p. Žužka D. J., p. Korena D. J., p. Drolca, upravnega vodjo vatikanske poliglote č. g. Horvata in č. gg. Zvera, Breganta, Makovca in Prijatelja, dalje predstavnice slovenskih šolskih sester s č. materjo Terezijo Vidan, predstavnico slovenskih notredamk č. mater Amabilis Kerševan, in vse ostale rimske Slovence in Slovenke. Ob zaključku je č. g. asistent prebral tole brzojavko za svetega očeta Janeza XXIII.:

BRZOJAVKA PAPEŽU

»Slovenski verniki v Rimu ob slovesnem praznovanju tisočletnice prihoda svetih bratov Cirila in Metoda med slovanske narode izražajo skupno z navzočim kardinalom Marella Vaši Svetosti svojo vdanost, pokorščino in ljubezen, kot sta jo sveta brata vsejala v duše njihovih prednikov«.

Brzojavko so prisotni pozdravili z dolgotrajnim odobravanjem.

Ko so se ovacije polegle, je zapel pesem »Slavimo zvezde jasne sv. Cirila in Metoda« v slovenskem in slovaškem jeziku slovaški pater prof. Lacko D. J., ki so ga navzoči nagradili z navdušenim ploskanjem.

POVZETEK PASTIRSKEGA PISMA JUGOSLOVANSKIH ŠKOFOV

Nato je profesor dr. Rafko Vodeb povzel glavne misli iz pastirskega pisma jugoslovanskih škofov o sv. Cirilu in Metodu. V tem pismu je prikazana življenjska pot svetih bratov, pomen njunega dela za Slovane, slovansko bogoslužje, staroslovenski jezik, skrb za edinost, bratovščina in apostolstvo sv. Cirila in Metoda ter poudarjeni sadovi njunega dela za Slovence. To dragoceno pastirsko pismo so že prevedli v italijanščino in angleščino. Tudi prof. dr. Vodebu so se vsi navzoči toplo zahvalili za njegovo lepo podajanje.

Slovenski moški zbor je spet pod vodstvom p. Pihlerja nato občuteno zapel Očenaš v staroslovanskem jeziku. S tem je bil uradni del proslave končan.

Sledil je družabni del, ki je še bolj povečal veselo razpoloženje vseh prisotnih. V iskrenem, domačem razgovoru, ob okusno pripravljenem prigrizku in ob slovenskih pesmih, ki so se vrstile ena za drugo, je bilo to lepo slovensko slavje sv. Cirila in Metoda zaključeno. Bilo je prvo med slovanskimi narodi v Rimu.

Razgovor z Lužiškim Srbom

Ponudila se mi je priložnost, da spregovorim z uglednim Lužiškim Srbom in ga povprašam po njihovih razmerah. Kar sem zvedel, bo gotovo zanimalo tudi bravce »Našega tednika«. Zato naj popišem njegove odgovore na moja vprašanja:

Ali imate pri vas kakšne svoje časopise?

Seveda. Imamo dnevnik »Nowa Doba«, ki izhaja v Budišinu, glavnem našem središču. V Chocebuzu izhaja tednik za Dolnje Lužičane »Nowy časnik za serbski lud«. Imamo tudi tednik za mladino »Chorhoj mera«. Kako je usmerjen, vidite že iz naslova, ki pomeni »Zastavonoša miru«. Po dvakrat na mesec izide list za otroke »Plomjo« (Plamen) in list za učitelje »Serbska šula«. Mesečno izhaja list za kulturo »Rozhlad« (Razgled).

Ali imate tudi kakšne verske liste?

Hvala Bogu, tudi. Mi živimo pod Vzhodno Nemčijo, ki je komunistična. Zato boste razumeli, da je vsak verski tisk zelo otežkočen. Dovolili so izhajanje enega katoliškega lista in sicer »Katolski Posol« (Katoliški glasnik) dvakrat na mesec. Za protestante izide vsak mesec list »Pomhaj Boh« (Pomagaj Bog).

Ali imate pri vas tudi koledarje in pratiko?

Naša starodavna založba »Domowina« izda vsako leto veliko koledarsko knjigo »Moja domizna« (Moja domačija). Za Gornje Lužičane izda malo pratiko na 140 straneh, za Doljne Lužičane pa na 100 straneh.

Vi živite pod Nemci. Tudi vaše ozemlje je dvojezično. Ali imate kakšne učne knjige za šole?

Vsekakor. Takoj po vojni jih seveda nismo imeli. Saj sploh lužiškosrbskega pouka ni bilo, odkar je prišel Hitler na oblast. Po njegovem propadu se je začelo tudi naše šolstvo. Večina naših šolskih knjig je izšla od leta 1953 naprej, posebno leta 1955 in 1956. Za ljudske šole imamo knjigo za 1. razred »Čitaj a pisaj«, za 2. razred »Čitam a pisam« in še dve drugi knjigi, za 3. razred »Naša čitanka« poleg treh drugih knjig. Tudi za vsak naslednji razred imamo svojo knjigo. Za višje razrede je knjiga »Wučbnica za stawizny serbskeje literatury«, zgodovina lužiškosrbske literature. Imamo tudi poklicne šole in zanje je izšel učbenik srbske stenografije ter več učbenikov lužiškosrbskega jezika. Za srednjo šolo imamo poleg učbenikov za nemščino, ruščino, tudi knjige za zgodovino, latinščino, zemljepis, gospodarstvo, računanje, fiziko, kemijo, biologijo, zoologijo, glasbo. Organizirali smo tudi večerne šole. Tudi zanje je bilo treba izdati potrebne učne pripomočke. Med raznimi sestavljavci učnih knjig naj omenim Rejzko Hajnec in Feliksa Hajno.

Skoraj neverjetno je, kar pripovedujete. Mi smo v tem oziru za vami. Morda tudi po naši krivdi. Vidimo, da ste bolj pridni. Za zgled ste nam. Tudi mi se bomo morali bolj zavzeti, saj pravi pregovor: To imaš, kar sam narediš. Toda, dovolite, da vprašam še nekaj. Kaj pa verskih knjig, ali jih imate kaj?

Rekel sem že prej, da smo pod komunistično vladavino. Če primerjamo vse številne knjige, ki so izšle po vojni na Lužiškem, je verskih knjig silno malo. V Budišinu je leta 1955 izšla za protestante pesmarica na 336 straneh. Zveza katoliških duhovnikov je mogla leta 1952 izdati Zgodbe sv. pisma na 180 straneh, leta 1957 pa je v Lipskem (Leipzig) izšel Katoliški katekizem na 288 straneh. Še prej pa smo imeli le Mali katekizem s kratkimi zgodbami na 64 straneh in pa Cerkveno pesmarico na 1951 straneh. To je vse, kar imamo verskega. Pri vas je seveda drugače. *T.*

Pisatelj Henry Bordeaux - umrl

29. marca letos je umrl v Parizu francoski katoliški pisatelj Henry Bordeaux (izg. Bordó). Dočakal je visoko starost 93 let. Napisal je veliko vrsto dobrih povesti in romanov, od katerih jih je kar lepo število prevedenih tudi v slovenščino. V svojih delih je skušal popraviti škodljivi vpliv naturalističnih romanov Emila Zolaja.

Skupinska slika ob zaključku proslave. Duhovniki, ki sede v 1. vrsti od leve proti desni: p. Balič (Hrvat), p. Prešeren, Bezdiček (Čeh), msgr. Kokic (Hrvat), msgr. Nahalka (Slovak), msgr. Vodopivec, p. Koren, msgr. Jezernik in laik Roman Rus.

SELE

(Kako smo letos obhajali materinski dan)

Materinski dan, 12. maja, smo obhajali v družinskih krogih, v nedeljo navrh, dne 19. maja, pa se je zbrala fara k skupni proslavi v farni dvorani, pa tudi od drugih krajev so prišli gledat in poslušat. Spored je bil pester in bogat, da je prireditev trajala malo manj kot tri ure.

V prvem delu so otroci na razne načine izražali materam svoja voščila, vdanost in ljubezen. Najprej je gruča otrok selske šole z vzkliki razglasila materinski praznik. Deklice z rajanjem in petjem in dečki kot strumni vojaki so skazali materam čast in v občinstvu vzbudili veselo razpoloženje. A tudi petje je počastilo matere. Stanko in Hanzej z mičnim dvospevom, nato pa z ubranimi glasovi ves otroški zbor.

Posebno mični pa so bili tudi nastopi otrok s Kota. Mala sedemletna Edit je v prisrčni deklamaciji zatrdila, da ima dve materi: eno doma, drugo — Marijo — v nebesih. Srčkano ljubko nam je to povedala, ravno tako kakor je to storila pred 33 leti njena mati, sedaj nadučiteljeva gospa, takrat še le 4 leta stara. Osem deklic je solo in skupno zapelo »Mamica je kakor zarja . . . «, dva fantiča, Kristej in Zdravko, sta se nam v šaljivem dvogovoru predstavila kot brata. Zelo je ugajal šaljivi prizorček »Mlada mamica in zdravnik«, ki sta ga predvajala Mikova Štefka in Malejev Zdravko. Jerici Male je pred leti umrla mati, zato je tako občuteno potožila svojo bol v deklamaciji »Moji mrtvi materi«. Pridružili so se ji ostali otroci z otožno pesmijo »Mati piše pismo belo« in hrepenečo »Vetrič tihi«.

Otroci so s svojimi nastopi pokazali, kako so s starši srčno povezani, pokazali so pa tudi svoje talente in izvežbanost pod vodstvom vzgojiteljev.

Zelo lepo se je v proslavo v drugem delu vključila petdejanska igra »Mala pevka«. Viteza Jošta in ženo Bogomilo je vojna vihra ločila. Ne vesta drug za drugega, imata drug drugega za mrtvega. Bogomila živi s hčerkico Zaliko skrita v samoti. Vitez išče tolažbe pri puščavniku Benku in mu zapoje pesem, zloženo od žene. Puščavnik hoče pomagati. V vasi naleti na Zaliko, ki prosi kruha za mater in poje isto pesem. To pripelje puščavnika na pravo sled, da se zakonca srečno najdeta. Igra ima mnogo mičnih in ganljivih prizorov in jo poživlja 11 pevskih vložkov. Vlogo Zalike je izvrstno igrala osemletna Ridovčeva Cilka Travnik. Izredno spoštovanje je vzbujal puščavnik Benko v osebi Husovega Franceja. Vse je sočustvovalo z otožnim vitezom in bolno Bogomilo, kateri vlogi sta čustveno igrala Nantej Pristovnik in Marica Čebul. Kmet Jurij in kmetica Špela in njuni otroci pa so bili lep zgled dejavne ljubezni do ubogih. Pastir in pastirica sta bila pristna gorjanca. Vitezov sluga Ivan je znal lepo brenkati in peti. Konec igre izzveni v splošno veselje: praznovanje ob 25-letnici bivanja puščavnika Benka je obenem veselo svidenje na novo srečnih staršev Jošta in Bogomile in hčerke.

Le malo časa je bilo za pripravo, a so se igralci zato tem bolj potrudili.

Zadovoljni so se mnogoštevilni udeleženci razhajali in se s prostovoljnimi darovi v prid nove cerkve skazali hvaležne za bogati duhovni užitek.

CELOVEC

(Iz delovanja Koroške dijaške zveze)

Politični odsek Koroške dijaške zveze v Celovcu (KDZ), je 29. aprila 1963 imel svoj redni sestanek v Mohorjevi hiši. Naprosili so g. ravnatelja dr. Joška Tischlerja za predavanje o plebiscitu 1920 na Koroškem. Najprej smo sledili aktualnim izvajanjem političnih vprašanj Warascha Filipa ter Toneta Rigelnika. Potem je g. ravnatelj podal živo sliko o plebiscitu.

Razložil je, kakšen je bil položaj na Koroškem in v Avstriji leta 1918. Velika Avstro-ogrska monarhija je razpadla. Prej zatirani in tlačeni narodi, ki so sestavljali veliko monarhijo, so po večini dosegli svobodo. Nemški narod, ki je še preostal, se je skušal priključiti matični državi Nemčiji, Predarlsko pa so hoteli pridružiti Švici. Mirovna konferenca v Parizu pa je določila, da se te dežele ne smejo priključiti Nemčiji ali Švici. Tako je prišlo do končne oblike Avstrije, kot jo ima še danes. Južno Koroško pa so takoj po vojni zasedle slovenske čete.

Pričeli so se tako zvani koroški boji in slovenska vojska se je morala umakniti na koroško mejo. Nekaj tednov pozneje pa so vkorakale združene jugoslovanske čete (Slovenci in Srbi) na koroška tla. Po manjših bojih so te zasedle Celovec. Avstrijci in Jugoslovani so nato poslali svoje poslance na mirovno konferenco v Pariz. Koroško je prepotovala neuradna Milesova komisija. Ta komisija je proučila položaj na Koroškem in stavila konferenci v Parizu predloge, ta pa je določila ljudsko glasovanje v dveh conah A in B. V coni A je bila pretežno Podjuna in Rož, v B celovška kotlina in Gosposvetsko polje. Plebiscit so določili za 10. oktober 1920.

Razume se, da sta Avstrija in Jugoslavija zagnali veliko propagando. Sredi teh priprav za ta dogodek se je potem 10. oktobra 1920 vršil prebiscit v coni A. Večina se je odločila za Avstrijo in tako je ostala južna Koroška pri Avstriji. Tako je odpadel tudi plebiscit v coni B.

S tem zanimivim predavanjem nam je gospod ravnatelj podal sliko o tistih dneh na Koroškem, ko se je odločala usoda naše domovine. Zato predavanje se mu iskreno zahvaljujejo študentje in ga prosijo, da bi tudi še v bodoče budil v njih zanimanje za zgodovino naše lepe domovine.

H. O.

NONČA VES

(Ozmanov oče 90-letnik)

Le redko komu je usojeno dočakati tako visoko število let. Ozmanov oče pa so jih dopolnili letos 21. maja. Sami sicer trdijo, da so zanič in da jim mali Rajnhart uide, ko pazijo nanj, pa to so bolj domišljije. Oče so za svoja leta še zdravi in čili. Če gredo včasih malo na sprehod, se še vedno radi malo »poflavzajo« (pošalijo).

Oče so rojen Nončan in prav zato mi mlajši vaščani ne moremo iti mimo tega lepega jubileja najstarejšega vaščana. Ko so se pred devetdesetimi leti rodili, je bil Ožmanov dom skrajno revna kočica. V svoji mladosti so pasli po »gmajni« edino kravico. Hudo je bilo za kruh. Ko pa so dorastli v postavnega fanta, so zadeli cekar na ramo in tako kot tesar prislužili nekaj zraven, da so postavili novo gospodarsko poslopje. V oni dobi, ko so hodili oče na delo, ni bilo tako udobno kot danes. Delali niso samo osem ur, marveč od ranega jutra pa tja v noč. Je bilo koj težko iti že v nedeljo popoldan s cekarjem na rami v Mežico ali Črno peč, v soboto zvečer pa zopet nazaj.

Naš jubilant so morali biti nekoč postaven fant. Pri naboru so bili med redkimi potrjeni k aktivni vojaščini in so postali tam narednik (Feldwebel). Koj v začetku prve svetovne vojne so morali na fronto in šele po dolgem ujetništvu so se smeli vrniti nazaj med svoje. Tudi druga vojna jih je hudo prizadela. Njihov edini sin Lipe (Filip) se ni vrnil več nazaj k svojemu očetu in k svoji družini. Tako so morali dedej zopet voditi gospodarstvo dotlej, da so prirastli vnuki.

Zelo zanimivo je poslušati dedeja, ko pripovedujejo, koliko se je Nonča ves predelala, odkar oni pomnijo. Samo dve, tri hiše so še take, kot so bile v njihovi mladosti. Drugo pa je vse drugače. Izginile so slamnate strehe in dimnice so nadomestile lepe svetle kuhinje. Veliko se je zboljšalo, pa tudi poslabšalo. Častitljive cigare, ki so dale tako dobre »čike«, in »fajfe« (pipe), v katerih se je »kuhala« tako izvrstna »paga«, so izpodrinile tiste cigarete, od katerih prav nič ne ostane za »v letre«. Pa tudi takih »kohov«, ki so nekoč kuhali tako dobro »pago« skoro ni več. V tem oziru je bilo že včasih lepše.

Ko so odprli pri Božjem grobu šolo, so bili dedej skoro med prvimi šolarji. Takrat starši, kaj šele otroci, niso videli v šoli nekaj koristnega, marveč nekako nadlogo. Staršem se je zdelo neumno, da bi otroci zgubljali čas in posedali cel dan tam brez dela. Zato se je večkrat primerilo, da so se fantje postavili postaranemu učitelju po robu. Posebno, ker je učitelj pogosto pisal abecedo po hlačah poredних fantov. A vseeno so se oče dobro naučili brati. Posebno, ker so tudi njihov oče že bili »bukvar«. Naš slavljenec so že dobrih 50 let ud Družbe sv. Mohorja in če pride k njim vprašat raznašalec mohorskih knjig: »Oče, koliko pa jih boste vzeli?« pač rečejo: »Vse«. Iz knjige »Življenje svetnikov« preberejo vsak dan življenjepis dotičnega svetnika.

Ozmanov dedej znajo tudi lepo pripovedovati. Poznajo zgodovino ne le Nonče vesi, marveč cele okolice. Zanimivo pripovedujejo iz onih časov, ko je bil še pri sosedu Boštlnu »bircavs«. Prišli so okolišani na šnops, potem pa »tresoritili« po vasi, tako da so morali vaški pobi včasih še red narediti in pognati sitneže, od koder so prišli. Pa ker so bili tak »biksar«, se tudi nikogar niso bali. Samo pred »kicom« za nastavljanje piva so imeli spoštovanje. Pa seveda to je bilo nekdaj, že pred več kot pol stoletjem. Lepo je pa vendarle, če človek malo nazaj pogleda, ko je še veselo bilo, četudi zdaj ni več tako.

Vidite, dragi Ozmanov dedej, Nončani se prav iz srca veselimo vašega lepega praznika in vam želimo še mnogo srečnih in zdravih dni. Malo si zbrusite palico, da ne bo oddrkovala, pa s »štongovcem« se dobro založite, potem pa pogum stoletnici naproti! Bog vas živi!

F. B., Nonča ves

ŠT. RUPERT pri VELIKOVCU

(Srečanje absolventk gospodinjskih šol je bilo zares srečanje)

Srečanje absolventk gospodinjskih šol zadnjo nedeljo je bilo zelo posrečena zamisel. Vsi navzoči, gospodje, sestre — med njimi tudi dve iz Št. Jakoba, in zlasti nekdanje gojenke so izrazili željo, da se naj še večkrat pripravi kaj takega. Mnoge so res pripeljale s seboj svoje male, kar dvanajst malih je bilo navzočih; seveda so bili zanje govori predolgočasni in so zato poskušali zapeti vmes po svoje, dokler jih ni mamica odpeljala iz učilnice.

Zbirale smo se na prostornem dvorišču in vrtu, ki smo si ga ob tej priložnosti tudi ogledale. Lepo je bilo gledati to zbiranje — to pravo srečanje, saj so se nekatere po šoli prvič videle, torej po petnajstih letih in druge po desetih in dvanajstih. Več se jih je pripeljalo z avtom, zlasti poročene, ki so bili z njimi mož in otroci.

Mnogo nas je bilo, 62 smo jih naštele. Le žal, da jih ni prišlo še več, saj je po vojni zabeleženih učenk na obeh šolah že nad 1000. Gotovo je mnoge zadrževal u-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Pri nas na Koroškem

Dvanajsti letnik „Mladega roda“

Svoje dvanajsto leto je zaključil z majniško-junijsko številko »Mladi rod«, ki je te dni izšel. Izdaja je pestre vsebine z zanimivimi sestavki za otroke. Čtivo je lahko razumljivo. Kratke vesele pesmice in prozna dela. Poleg tega je zastopana še vrsta zanimivih spisov, tako o Kamnitem ribiču v Celovcu, o železniških progah na Koroškem, o starih plemenih, ki so že izumrli, o zgodovini naših krajev, o nekdanji gospodi in tlačanih, zgodbe o živalih, ki se s pomladjo pojavijo v naravi in podobno: članki, ki obogatijo vsestransko znanje otrok in zbudijo zanimanje. Otroci se bodo naučili opazovati naravo in svet okrog sebe. Z napetostjo bodo segli po listu in tako obogatili svoje znanje. Obogateli pa bodo tudi na slovenskem besednem zakladu.

Številne ilustracije iz otroške psihologije poživijo številko.

Mladi rod je v teku svojega življenja skozi dvanajst let vršil važno nalogo med slovensko mladino na Koroškem. Saj je pravo in nujno nadomestilo za učne knjige za dvojezične šole. Konzorcij koroških učiteljev je prisiljen izdajati tako glasilo, ker kljub zahtevam člena 7 avstrijske državne pogodbe, da je Avstrija dolžna preskrbeti redne učne knjige za pouk na dvojezičnem ozemlju Koroške, teh še vedno manjka.

»Mladi rod« je sad neutrudljivega prizadevanja urednika Rudija Vouka in njegovih sodelavcev - učiteljev, ki poučujejo na dvojezičnih šolah. Zastopani so tudi slovenski mladinski pisatelji in pesniki. Tako »Mladi rod« ni samo važni pripomoček za razumevanje materinskega jezika na naših šolah, temveč služi tudi spoznavanju sodobne slovenske mladinske literature. Posebna naloga tega lista pa je, da goji medsebojno razumevanje med dvema narodoma v deželi; zato prinaša list še prevode iz nemške književnosti.

Da je mogel »Mladi rod« skozi dvanajst let redno izhajati, je pripisovati predvsem izdajateljem, ki so uvideli potrebo izhajanja. Za ta idealizem in ogromno požrtvovalnost se jim iz srca zahvaljujemo. Mladi rod na Koroškem, ki redno dobiva to čtivo v roke, pa bo še nadalje z veseljem in pričakovanjem segal po njem.

V celovškem semenišču pred sto leti

Kakor je letos 1100 let prihoda sv. bratov Cirila in Metoda med naše prednike, tako je bila pred 100 leti tisočletnica tega pomembnega dogodka. Na strani 209 »Slovenskega prijatelja« iz leta 1863 je popisana proslava tega jubileja v celovškem semenišču pred 100 leti.

»Tudi v Celovcu se je obhajal tisočletni spomin, ne tako glasno in šumeče kot drugod, pa tem bolj prisrčno in ganljivo. Obhajal se je v celovškem bogoslovnem semenišču. 26. majnik je bil za to izvoljen. Slovesnost se je pričela zjutraj s peto sv. mašo, katero so služili semeniški vodja, pri maši pa so slovensko peli bogoslovci, med drugim tudi pesem v čast sv. Cirilu in Metodu po besedilu Matija Majarja in napevu K. Klinarja. Popoldne so priredili ‚besedo' v veliki okusno okrašeni dvorani. Vrstili so se govori in pevski nastopi, zadnji govor je bil v staroslovanskem jeziku. Semeniški vodja je še posebej nagovoril bogoslovce, naj po zgledu sv. apostolov Cirila in Metoda dobro in pogosto premišljujejo resnice sv. vere, pa naj tudi materne besede ne zanemarjajo, da bodo mogli svojim rojakom deliti dušno hrano v čedni posodi. Več rodoljubov in tudi milostljivi g. knezoškof so se ‚besede' udeležili.«

Kulturni razvoj Slovencev od leta 1921 do 1941

Odbor političnega odseka Koroške dijaške zveze v Celovcu je povabil za zadnji sestanek kot predavatelja prof. dr. Vinka Zwitterja, ki je predaval o kulturnem in političnem razvoju koroških Slovencev od 1921 do 1941.

V začetku nam je referent povedal, kaj je sploh narod, da je to neka skupnost, občestvo, organizem, iz katerega raste spet nov, mlad narod, ki nadaljuje tradicijo in ideale svojih prednikov.

Svoj glavni govor pa je začel z orisom glasovanja na Koroškem leta 1920, kjer se je odločilo, da ostane Južna Koroška pri Avstriji. Toda kljub temu slovenski kulturni razvoj ni veliko zaostajal. Idealisti, kot so bili na Koroškem dr. Zeichen, župnik v Št. Rupertu pri Velikovcu in drugi, so delali za narod na osnovi katoliških načel. Po teh načelih je delala »Krščanska socialna zveza« od 1928—1938. Velike težave pa so delale nemško-nacionalne organizacije kot n. pr. »Südmarka«, ki je kupovala naša posestva. Slovenski narod je tedaj zahteval svoje pravice in se je le komaj izkopal iz krivic. Toda z življenjsko voljo se je prikopal do možnosti obstoja tudi na sončni strani. Kljub mnogim nasprotovanjem so nastali tečaji za slovensko mladino. Ko je leta 1938 zavladal nacizem in se je Jugoslavija uprla leta 1941 Hitlerju, je mnogo koroških Slovencev vzelo na rame križ in romalo v zapore kot v Hesselberg, Dachau in druge. V tem času je bilo kulturno-politično delovanje pri koroških Slovencih zapisano smrti. Vsi duhovniki in laiki, ki so se narodno udejstvovali, so bili deloma umorjeni in deloma zaprti. Mnogo žrtev je doprineslo v tem času slov. ljudstvo, dokler tudi njemu ni zasijala spet svoboda in novo upanje na novo, boljše življenje. Velika izkušnja pa je bil po dosegu svobode komunizem, ki zanikuje ideale svobode in krščanstva. Toda večina slovenskega ljudstva se je zoperstavila tej novi sili.

Svoj govor je dr. Zwitter končal z mislijo, da mora današnja slovenska mladina iti jasno pot na osnovi pravega katoliškega duha za narod, ki je na križu, ki ga je moral nositi med drugo svetovno vojno in tako doprinesel garancijo boljšega bodočega življenja.

Fr. Gröblacher

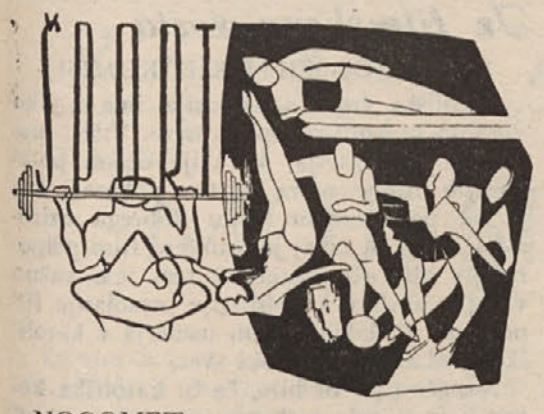

NOGOMET

Zguba zaradi poštenosti

Hans Schulz je nepoznani nogometaš nekega hesenskega moštva.

Pred kratkim sta si stali 2 moštvi nasproti, ki naj bi se poskusili v močeh; kajti tekma je bila odločilna za vstop v višji razred.

Igralci kakor navijalci prvega moštva, pri katerem je igral Schulz, so nestrpno in nervozno pričakovali gol, ki bi izenačil rezultat — nasprotnik je vodil namreč z 1:0. Končno jim je ta gol res uspel 1:1.

V drugem polčasu pa so dobili gledalci dolge vratove ter so zavpili »gooool«, ko je Schulzu uspelo potresti mrežo nasprotnika ter s tem postaviti svoje moštvo kot zmagovalca na noge 1:2.

A še večje pa je bilo začudenje sodnika, ko je zagledal strelca Schulza poleg sebe, ki mu je šepetaje rekel: »Ne priznajte, prosim tega gola — kajti preden sem dobil žogo na nogo, da sem ustrelil, sem se je dotaknil z roko in zato gol seveda ni veljaven.«

Sodnik je gol takoj razveljavil, nasprotno moštvo pa je stopilo kot zmagovalec v višji razred. Hans Schulz pa je dobil od nogometne zveze za vzgledno zadržanje ter poštenost lepo darilo.

Avstrija Celovec - Vienna 0:5 (0:3)

Medtem, ko so vsi klubi, ki so v neposredni nevarnosti, da ob koncu te sezone zapustijo častno mesto v državni ligi, dosegli življenjsko važne točke (WAC — LASK 2:1, Avstrija Salzburg — Simmering 2:1, SVS Linz — Sportklub 3:3, Wacker — Rapid 3:1) so bili Celovčani na Dunaju do sedaj še z najvišjim rezultatom poraženi. Dejstvo pa je tudi, da Avstrija do sedaj še ene točke ni odnesla iz Dunaja. Je to bridko dejstvo, obenem pa tudi svarilo, da ji v zadnji igri sreča ne bo mila; podati se bo morala zopet na Dunaj, kjer jo bodo pričakovali igralci Schwechata sicer ne na letališču, ampak na športnem igrišču.

Avstrija je v prvih 20 minutah sijajno zaigrala, a venomer bolj in bolj popustila tako, da se obramba že v 22. minuti ni mogla več zoperstaviti dunajskemu napadu. V tej minuti je padel tudi prvi gol, čigar strelec je bil Jugoslovan Veselinović. Ko pa je Viena v naslednjih 10 minutah kar dva gola, je postala cel. obramba nesigurna kot še nikoli. Na drugi strani pa so bili Celovčani po teh 3 golih toliko kot premagani, kajti rezultat 0:3 je ostal nespremenjen do polčasa.

Kot zadostilo za prve gole pa je napadalec Wieger že v 2. polčasu še 2x premagal vratarja Gartnerja, ki nosi na sebi krivdo dveh golov in ki ni bil v najboljšem razpoloženju. Popolnoma odpovedal pa je tudi celovški napad, kar je v primeri z igro proti Rapidu skorajda nerazumljivo. Najboljši na strani Celovčanov je bil mladi Sackmann, ki pa se je tokrat zastonj boril. Z izjemo Büllwatscha in njega je tudi obramba v celoti odpovedala.

Z 17 točkami zasedajo napram boljšemu razmerju golov predpredzadnje mesto.

Gole za Vieno sta ustrelila Wieger (28., 55., 83.) ter Veselinović (22., 34.).

Slika nam kaže igralca tenisa, ki je priljubljen šport v vseh deželah, posebno evropskih.

Št. Janž — Grabštajn 5:3 (3:1)

V zanimivi tekmi med Št. Janžem in Grabštajnom je premagalo šentjanško nogometno moštvo na tujem igrišču moštvo iz Grabštajna z izidom 5:3. Lahko pa bi Št. Janž zmagal še lepše, če ne bi bilo toliko smole pri streljanju. Zelo presenetil je tokrat napad, ki je lepo podajal žogo od moža do moža. Dobra poteza je bila, da je igral Partl Tini v napadu, ki je z Robertom Kropiunikom zelo lepo harmoniral. Pohvalo še zaslužita mladi Gröblacher v napadu, ter Hanzej Gabriel v obrambi. Andrej Siedler je med igro tako nesrečno padel, da je utrpel pretres možganov — in je zato moral zapustiti igrišče. Gole za Št. Janž so ustrelili: Robert Kropiunik (dva), Gröblacher, Martin Partl in Hanzej Gabriel pa po enega.

Šentjanško mladinsko moštvo je zmagalo doma v prijateljski tekmi proti študentom iz Heimlingerja 2:1. Škoda, da je skoraj med vso igro deževalo. Sodnik je bil tokrat Hafner Mihi, ki je stal izven igrišča pod smreko.

Zasedanje ameriške gospodarske komisije

V argentinskem mestecu Mar del Plata se je 6. maja začelo deveto zasedanje komisije Združenih narodov za gospodarska vprašanja Latinske Amerike — CEPAL. Tega zasedanja, ki je trajalo do 18. maja, se je udeležilo 26 držav članic omenjene komisije, med njimi vseh 21 ameriških republik nadalje Kanada, od evropskih držav pa delegati iz Velike Britanije, Francije in Nizozemske. Poleg tega je na to zasedanje poslalo svoje opazovalce še 9 drugih držav. Dosedanji direktor navedene komisije je podal na tem zasedanju obsežno poročilo o povojnem gospodarskem in socialnem razvoju držav Latinske Amerike. Njegovo poročilo je obenem glavna osnova za razprave na zasedanju.

Zasedanje CEPAL se je začelo z otvoritvenim govorom državnega predsednika Argentinie Guida, ki je poudaril, da je bil dosedanji ritem gospodarskega razvoja latinskoameriških držav na splošno prepočasen, oziroma da je dostikrat celo stagniral. To dejstvo pa postavlja po besedah argentinskega predsednika državnike Latinske Amerike pred važne naloge. Zlasti so na področju socialnih reform potrebni učinkoviti ukrepi, da bi se ublažile prevelike razlike v življenjski ravni posemeznih slojev prebivalstva v raznih latinskoameriških republikah. Prav tako je čilski minister za gospodarstvo Cerda, ki je kot predsednik vodil prejšnje zasedanje CEPAL, poudaril potrebo po vlaganju novih, še večjih naporov za pospešitev in bolj skladno rast gospodarskega razvoja latinskoameriških držav. Velike pozornosti je bil deležen zlasti tudi govor pomočnika generalnega sekretarja Združenih narodov Seynesa, ki je prečital tudi poslanico generalnega sekretarja OZN U Tanta desetemu zasedanju CEPAL. V svoji poslanici je generalni sekretar OZN predvsem podčrtal naraščajoči pomen držav Latinske Amerike v sklopu svetovnega gospodarstva in obenem potrebo po nadaljnjem še boljšem razvoju teh držav. Za predsednika zasedanja pa je bil zatem izvoljen minister za gospodarstvo Argentine Mendez Delfino.

V nadaljnjem zasedanju so vsi udeleženci pri razpravah poudarjali potrebo po še ožjem sodelovanju latinskoameriških držav na vseh področjih gospodarstva in po koordinaciji glede nadaljnjih prizadevanj za pospešitev gospodarskega razvoja teh držav. Več govornikov pa je apeliralo na skladnejše sodelovanje mednarodnih finančnih zavodov v dodeljevanju pomoči državam v manj razvitih območjih nasploh kot tudi posebej pri pomoči državam članicam CEPAL.

Novi nemški bankovci

Nemška zvezna banka (Deutsche Bundesbank) je s 6. majem dala v obtok nove bankovce po 5 zahodnonemških mark. Na prednji strani bankovca je glava mlade Benečanke po neki znani sliki Albrechta Dürerja, ki jo hranijo v dunajskem umetnostnozgodovinskem muzeju. Dosedanji bankovci po 5 DM pa ostanejo še do nadaljnjega v prometu.

Steklina je zelo nevarna

Med vsemi živalskimi kužnimi in nalezljivimi boleznimi zavzema steklina posebno mesto, ker je prenosljiva ne samo na vse sesalce, temveč tudi na ptiče in celo na mrzlokrvne živali.

V Evropi so psi glavni nosilci in prenašalci te nevarne bolezni. Zato upravičeno piše Axel Munthe v svoji knjigi »San Michele«: »Usoda je hotela, da so psi, ki so med živalmi najbolj vredni ljubezni, tudi nosilci najstrašnejše vseh bolezni — stekline«.

Bistvo stekline, povzročitelja bolezni, način njenega širjenja in zatiranja, kakor preprečevanje obolenj ugriznjenih ljudi in živali so odkrili in razjasnili predvsem francoski znanstveniki. Med vsemi ima še največ zaslug slavni Louis Pasteur. Steklina je razširjena po vsem svetu. Edino Avstralija ne pozna te strašne bolezni. Prav tako Anglija ni od leta 1903 do 1918 poznala stekline. Po prvi svetovni vojni so steklino na Angleško ponovno zanesli z vtihotapljenimi psi, ki so jih ljubitelji spravili na otok z letali.

Na splošno je bilo ugotovljeno, da število primerov stekline raste v Evropi od zahoda proti vzhodu. V Jugoslaviji je je najmanj v Sloveniji in raste postopoma proti jugovzhodu države. Isto se dogaja v Italiji. Število primerov raste od severa proti jugu države.

Steklino povzroča virus — kužilo. Kužilo najdemo pri človeku in živalih, ki so zboleli za steklino v osrednjem živčevju, v raznih bezgavkah in zlasti še v bezgavki slinovki in v slini. Virus povzroča v živčnih celicah možganske skorje malih možganov ustvarjanje tako imenovanih Negrijevih telesc, ki služijo raziskovalcem v laboratorijih kot dokaz za obstoj stekline, ko so živali za njo že poginile.

Kužilo stekline je v splošnem zelo občutljivo za vročino in kemična razkužila, ki ga hitro uničijo. Brez škode pa prenaša dalj časa mraz in nizke temperature. Za steklino zbolijo, kot smo že omenili vsi sesalci, bolj poredko tudi ptiči. Umetno pa lahko okužimo tudi mrzlokrvne živali, žabe, kače, močerade itd. Od vseh ugotovljenih primerov stekline odpade 80-90 odst. na pse in mačke. To pa zaradi njihovega načina življenja.

Naravno okužitev povzročajo ugrizi steklih živali, predvsem psov in mačk. Pri ugrizu pride kužilo s slino v rano. Ugriz steklih živali je tem nevarnejši, čim večja in globlja je rana. Nevarnost je tudi večja, če ugrizne bolna žival telesni del, ki je bogat z živci v bližini možganov. Zato so posebno nevarni ugrizi na glavi, kar velja za ljudi in živali. Prav tako so rane na nezavarovanih in golih delih telesa nevarnejše kot na zavarovanih in z volno ali dlako obraslih.

To je lahko razumljivo, ker ostane okužena slina na obleki, volni ali dlaki in je le malo ali nič ne dospe v rano. Rane, ki po ugrizu močno krvavijo, so manj nevarne od tistih, ki ne krvave. Kri namreč izpere kužilo, ki zato ne dospe v telo.

Takoj po ugrizu ne opazimo znakov obolenja, ampak šele po daljši ali krajši inkubaciji. Inkubacija je odvisna od jakosti kužila, mesta ugriza, starosti ugriznjene živali ali človeka in mnogih drugih okolnosti. Pri psu traja inkubacija 3 do 6 dni, pri mačkah 2 do 4 dni, pri kozah in ovcah 2 do 6 tednov, pri govedu in konjih 1 do 3 mesecev, pri človeku 3 do 9 tednov.

Če kak pes ugrizne človeka, je treba primer takoj prijaviti zdravniški oblasti, ki bo ugotovila, če je pes stekel ali ne. Pa tudi zaradi tega, da se preprečijo nadaljnji ugrizi in morebitne nove okužbe. Poleg tega je pri okuženem psu inkubacijska doba za steklino krajša, kakor pri človeku, zato se bo bolezen pokazala pri psu mnogo prej kakor pri človeku, če je imel ta pes v trenutku ugriza bolezen v inkubacijskem stanju. Nekateri zakoni celo prepovedujejo, da bi ubili psa, ki je koga ugriznil. To pa zato, da bi začeli v primeru, če je pes bolan, ugriznjeno osebo ali žival primerno zdraviti.

Steklina je pri različnih vrstah živali in celo pri živalih iste vrste pogosto zelo različna. Pri psih razlikujemo po znakih običajno in tiho steklino. Prvi znak, ki ga pri bolnih psih opazimo, je čudno obnašanje. Psi kar nenadoma menjajo svoje razpoloženje. Postanejo godrnjavi in čemerni, begajo brez cilja, umikajo se svetlobi in se zato zatečejo v temne kote ali pod posteljo. Istočasno so tudi neubogljivi, godrnjaje hlastajo po zraku, kakor da lovijo muhe. Vedno bolj so razdražljivi in popadljivi. To razdražljivost kažejo posebno proti tujim osebam in drugim psom. Marsikateri pes se praska in drgne na mestu, kjer je bil ugriznjen. Mnogokrat si to mesto izliže in razgrize do krvi. Tudi okus in ješčnost se spremenijo. Hrano, ki so jo zdravi radi pospravili, zanemarjajo in odklanjajo. Istočasno pa zelo radi uživajo neužitne stvari: slamo, les, kupe, razne odpadke in lastno blato. To delajo s tekom, hlastno in z nekim veseljem. Ti znaki včasih trajajo samo pol dneva, včasih tudi tri dni. Med tem časom se razdražljivost stopnjuje do besnosti. Psi so vedno bolj popadljivi, divje grizejo okoli sebe, karkoli dosežejo: zemljo, slamo, drevesa. V tem času skušajo na vsak način pobegniti od doma. Če so priklenjeni, divje grizejo verigo. Zaprti grizejo palice kletko ali vrata. Če se jim posreči pobegniti, begajo brez cilja daleč od doma. Na begu napadajo in grizejo vse, kar jim pride na pot, drevesa, živali in ljudi.

Zgornja slika nam kaže cilj jubilejnega tekmovanja na Plöckenu. Smučarji so se poskusili tokrat ne na pravem snegu, ampak na ledeniku, imenovanem Valentin.

Ta prireditev je ena izmed najstarejših v Avstriji. Že pred 2. svetovno vojno je prišlo na Plöckenu do znamenitih konkurenc z deloma odlično udeležbo. Tudi letos so bili povabljeni smučarji štirih narodnosti in 6 zveznih dežel.

Most med starimi in mladimi

Zgodba o »starih in mladih« je stara kot človeški rod. Ponovi se vsakih trideset let, ko stopa v ospredje nova generacija in je stara nekako »obsojena« na skorajšnjo umaknitev.

Mimo najbolj razboritih zastopnikov obeh generacij so prav gotovo častno zastopani tudi zmernejši na obeh straneh, ki si žele resnega sodelovanja in harmonije v skupnem delu. Za tako sodelovanje pa je kot predpogoj potrebno resnično razumevanje ter pripoznanje zahtev obeh.

Razume se, da bi stari radi na vsak način, da bi mladi začeli delati namesto njih po njih navodilih. Stari si želijo nadomestila, ker so sami utrujeni, a že misel, da bi kdo morda kaj začel spreminjati, kar so oni smatrali za najboljše, jih razburja in onesrečuje.

Vendar pa je v tem jasen pogoj, da morajo biti stari pripravljeni, plačati za to tudi neko ceno. To je pripravljeni morajo biti, da bo mladina vložila s svojim delom v skupnost tudi nekaj svoje osebnosti.

Če priznamo razlike, če razumemo, da je novi rod v marsičem drugačen, morajo »stari« iz tega izvajati zaključke. Novi rod bo marsikaj, kar je bilo njim ljubo, na glavo postavil.

Vprašanje je sedaj, ali pomeni prizadevanje za sodelovanje med obojnimi resnično žrtev in ali je to sodelovanje vredno takšne žrtve.

Če »stari« želijo životariti pri počasnem odmiranju, tedaj naj pustijo, da gre mladina svojo pot. Če pa hočejo storiti svojo dolžnost in posredovati, kar so od svojih prednikov prejeli, tedaj se morajo podati na trdo pot dela.

Treba je ločiti pri tem bistveno in važno od nebistvenega in nevažnega. Kar je nebistvenega, to je treba skušati prilagoditi, kar pa je bistvenega, to pa je treba na primeren način posredovati, ohranjevati v bodočnost.

Mladina išče nova pota, nove načine, nova sredstva, hoče delati. Toda treba ji je vcepiti isto ljubezen do ciljev, ki preveva starejše.

V tem smislu torej sodelovanje ni popuščanje, ni kimanje razvajenim otrokom, ki hočejo uveljaviti svojo trmo, temveč harmonično delo v medsebojnem zaupanju.

Starejši morajo imeti dovolj modrosti, da usmerjajo mladino na njeni poti in ne da jo slepo poganjajo po že izvoženih kolesnicah. A po drugi strani morajo imeti dovolj močno voljo in roko, da v jeziku, ki ga novi rod razume, pokažejo in dokažejo, kadar se ta v mladostni ihti splaši v napačno smer. Klicati k sodelovanju pomeni vabiti k skupni stvari, k delu, ki je pravtako njihovo. To ni iskanje hlapcev, temveč sodelavcev, ki imajo prav tako dolžnosti kakor pravice.

Tako vabilo bo gotovo naletelo na pozorna ušesa, posebno še, če bo praksa pokazala, da je bilo odkritosrčno.

Za mladino in prosveto

NE BODI MATERIALIST!

V življenju se moramo izogibati lažnih »vrednot«, ki pa so sicer pogosto zelo vabljive in prepričljive. Samo resnične vrednote so vredne poštenega človeka.

Vendar pa je pri tem treba poudariti, da je pretirani realizem tudi napačen in poguben. Popolnoma zgrešeno je mnenje, da je realno le to, kar se da otipati, kar daje počuten užitek, kar streže živalskim nagonom, ali tudi, kar »nese«. To bi že bil pravi materializem ali celo naturalizem.

Takšen materializem je oznanjal Epikur (310—270 pred Kr.), grški filozof. Zato se tako gledanje na življenje imenuje epikorejstvo. Epikur je sicer učil, da naj človek uživa po pameti. Zdelo bi se torej, da je oznanjal Epikur pravo življenjsko načelo: delaj in živi po pameti. Toda temu ni tako. Njemu pamet ni v pravem pomenu pamet, to je um, ki navaja človeka, da živi in dela kot človek, kakršen človek naj bo. Njemu je bila pamet le um, ki računa, kako naj človek ravna, da se bo mogel dalj časa zdrav vdajati čutnim nasladam. Torej um povsem v službi počutnosti, ki mu je najvišje in edino vredno življenja.

Materializem, ki usmerja človeka v oboževanje zemeljskih dobrin in naturalizem, ki ponižuje človeka na stopnjo živalske počutnosti, sta zmotna in pogrešna nauka. Zato pravimo: ne bodi materialist, ne bodi naturalist!

ČUDEŽNO DEKLE

Nekoč je bilo mnogo slišati o »čudežnih otrocih«, ki so imeli izredne zmožnosti ter vzbujali veliko pozornost. Vendar bo v tem nekaj resnice, saj živita tudi danes v Italiji in Franciji taki dekleti, ki zares vzbujata občudovanje in navdušenje širokega sveta.

V Neaplju, v južni Italiji je bila rojena v preprosti družini dekle, ki je nenadoma dosegla tisti sloves in popularnost, ki jo navadno dosegajo le filmski zvezdniki. To je svetovno znana pevka *Rita Pavone*.

To dekle odlikuje čudoviti dar petja in to jo je nenadoma iztrgalo iz njenega preprostega življenja. Morda še nobeno dekle ni bilo deležno tolikega navdušenja mladine kakor mlada Rita. Potegnili so jo v veliki svet in danes jo obožuje na milijone nepoznanih oboževalcev.

Televizija, predstave, nočni lokali: to je svet, v katerem danes živi Rita Pavone. Njene plošče se prodajajo na tisoče. Za en sam večer je mlada pevka dobila več kot 600 tisoč šilingov. To je lažni svet, ki grozi uničiti mladost sedemnajstletne Rite!

◇

Drug tipičen primer »čudežnega dekleta« pa je francoska pevka *Francoise Hardy*. Ta je za dve leti starejša od Ritte Pavoni in je prav tako idol francoske mladine. V enem letu so prodali skoraj dva milijona plošč z njenimi popevkami, in vsak večer zasluži okrog pet tisoč frankov (30 tisoč šil.).

Kljub temu velikemu uspehu je ta francoska pevka ostala preprosto dekle. Živi s svojo materjo v skromnem stanovanju in čeprav je kupila drugo, razkošnejše, je ostala v svojem prejšnjem domu. Oblečena je preprosto, nikakor ni opustila navad, ki jih je imela, preden je dosegla tak uspeh.

Toda kako dolgo bo ostala taka? Kako dolgo se bo njena preprosta narava zoperstavljala skušnjavi in vabi po lahkem življenju . . . ?

Za dekle 10 nasvetov

Ne poroči se z moškim:

1. ki pride na sestanek uro kasneje, kakor je bilo domenjeno;
2. ki potrebuje vselej družbo vsaj nekaj ljudi okrog sebe, sicer se dolgočasi;
3. ki je z živalmi surov in ne ceni narave;
4. ki hodi mirno z umazanim ovratnikom po svetu;
5. ki se baha z dragotinami, prstani, kravatnimi iglami;
6. ki ne izhaja s svojimi mesečnimi prejemki, čeprav so zadostni;
7. ki ne zna pogledati mirno v oči in čigar stisk roke ni nikdar krepak in iskren;
8. ki se norčuje iz drugih ljudi, posebno iz otrok;
9. ki se zanima za premoženje tvojega očeta, posebno goreče pa za tvojo doto;
10. ki pije.

(Šest, »Kar po domače.«)

Iz filmskega sveta

DELOKROG FILMSKIH KOMISIJ

Katoliška filmska komisija ima veliko vzgojno in kulturno poslanstvo. Vršiti mora delo vzgojitelja: ko daje ocene posameznih filmov, mora pri tem pokazati, kaj je na posameznem filmu dobrega oziroma slabega in zakaj je označeni film priporočljiv ali nedopusten. S tem vrši važno vzgojno službo, ko oblikuje presojanje filmov pri gledalcih in jih usmerja v katoliško gledanje na filmski svet.

Napačno pa bi bilo, če bi katoliška komisija ne imela tudi razumevanje za kulturno in umetniško vrednost posameznih filmov. Znano je, da je Cerkev ogromno storila za kulturni in celo umetniški podvig ljudi. O tem pričajo velike kulturne ustanove in veličastne umetnine, ki so v lasti Cerkve.

V tem oziru je zlasti italijanska katoliška filmska komisija storila velik korak naprej. Odslej namreč ne bo ona samo izdajala ocen za filme in s tem opozarjala vernike, katerih filmov naj se izogibajo, ker so versko in moralno škodljivi, ampak bo tudi svetovala, katere filme naj si katoličani ogledajo. S to pobudo hoče katoličane opozoroti na dolžnost, da podpirajo širjenje umetniško in moralno dobre filme.

MLADINA IN TELEVIZIJA

Bolj ko si televizija utira pot v družine, tembolj nastajajo nova vprašanja glede učinka televizije na socialno in filozofsko področje življenja. Prav gotovo ima televizija velik vpliv na družinsko življenje. Pri tem poudarjajo na važno dejstvo, da se je posrečilo družino zopet prikleniti na dom in tako dati več poudarka na družinsko skupnost. Na drugi strani pa tudi omenjajo, da more televizija fizično sicer zares bolj povezavati družino a na drugi strani jo more notranje med seboj odtujiti.

Prav posebno pa se pedagogi vprašujejo o učinkih, ki jih povzroča televizija na doraščajočo mladino. V Nemčiji so preiskovali na 500 otrocih, ki izhajajo iz družin s televizijskim aparatom. Ugotovili so, da otroci v družinah do 24 ur tedensko presedijo pred televizorjem. Ob sobotah in nedeljah gledajo v televizorjevo okno celo do pet ur; kar 40 odstotkov takih otrok gleda televizijo do 10. ure zvečer.

Razume se, da takšno stanje povzroča mnogo škode. Telesno so takšni otroci slabo razviti; manjka jim zlasti prostega gibanja. Pa tudi psihično obremenjuje to, kar vidijo otroci v televiziji, njihovo duševnost ter jih odvrača od dela, ki ga nalaga mladini šola.

Vedno glasnejši je klic, da televizijski aparat nikakor ne spada v družinsko sobo!

DOBER SVET

»Človek, kaj naj storim? Vedno mi zaspi moja leva noga.« — »Čisto enostavno! Obesi si vendar budilko na njo!«

JANEZ JALEN: 31

CVETKOVA *Cilka*

ZGODBA

»Triglavska Mati božja naj mi bo priča, da nisem in ne bom nikoli nikjer zinil. In tvojo čast bom branil pred vsakim.«

»Cilkaaa!« je poklicala Minca.

»Že grem.«

Kakor bi si bila samo stara znanca, sta prišla Cilka in Francelj skupaj v kočo.

Triglav je zagrnila gosta in mokra megla. Minca je silila na vrh. Drugi pa niso hoteli, bali so se dežja.

Nazaj grede sta se Matija in Minca prijela za roke in se spustila po snežišču. V dnu plazu je Minca padla. Matija je nalašč ni hotel ujeti, samo da ji je mogel ponagajati. Vzdigoval jo je tako, da ji je večkrat spodletelo. Cilka in Janez sta bila visoko zgoraj v megli.

»Aha,« je prijel Matija za obe roki Minco. »Sedaj, ko sva sama, se morava pa nekaj zgovoriti.«

»No kar,« je pogledala Minca Matiju naravnost v oči.

»Deklič!« Matija je požugal Minci z dvignjenim kazalcem. »Ali imaš ti kakšnega fanta?«

»Imam,« se je navihano nasmejala Minca..

»Kakšnega?«

»Brhkega in postavnega, zgovornega in zabavnega.«

»Kako mu je pa ime?«

»Kakor tebi.«

»Kje pa je?«

»Pred mano stoji.«

»O, ti —!« Matija je potegnil Minco k sebi.

Čez čas se je Minca oddahnila: »Pa da veš! Odslej naprej ne smeš nič več gledati za drugimi dekleti.«

»Saj se bom nekaj let komaj tebe nagledal. Prej te pa vzeti ne morem. Si moram pred poroko postaviti vsaj delavnico. Sama bi se pa že doma kam stisnila,«

»Kaj pa Janez?«

»Janez bo tako Cilko vzel.«

»Cilka vendar ne more domov k Cvetku.«

»Za sedaj. Če jo pa navsezadnje k nam pripelje, pa tačas, dokler si midva ne zidava lastne hiše, malo potrpimo. Saj si bomo v najbližjem sorodstvu.«

»Kar lepo bi bilo. Samo Cilka je od dne do dne bolj čudna. Ne vem, kaj se spet obotavlja.«

»Hooo-hoooj!« je Janez z glasom iskal izgubljenca. Matija se mu je pa z vriskom oglasil. Trojni odmev se je odbil od sten Malega Triglava.

Na Konjski planini, kjer se križajo steze z Velega polja in Krme, proti Kredarici in Aleksandrovemu domu, so se sešli. Za dobro nosivno rjuho veliko jezerce je stalo po skopnelem snegu. Okrog njega je šele cvetel veliki modri encijan. Megla ni segala do sedla.

Matija in Minca sta spet ušla naprej. Da že v Vodnikovi koči počakata, je zavpil nazaj Matija na zgornjem ovinku.

Janez je imel sedaj dovolj časa, da se pogovori s Cilko. Naravnost ni maral vprašati. Začel pa je obračati pogovor v svojo smer: »Cilka! Kaj se misliš za stalno oprijeti planinjenja?«

»Ne vem.«

»Kaj pa, ko bi se spet omožila?«

»Pred letom se ne morem. Kaj naj grem v črni obleki pred oltar? Sicer me pa še nihče vprašal ni.«

»In če te vprašam jaz?« Janez je obstal in Cilki zastavil pot. Cilka je povesila pogled in molčala. »No, reci!« je priganjal Janez.

Z ubitim glasom je Cilka odgovorila: »Ne vem.«

Janez je spustil Cilkino roko. Trdo je stisnil zobé, da so mu izstopile čeljustne kosti, z očmi pa je jezno zablisnil: »Ne veš. Prvič si vsaj znala povedati, da moraš Viktorja vzeti. Zaradi rjavke, ki so jo odpeljali nazaj k Ravniku. Drugič pa ne veš. Saj sedaj imam jaz prav tako težko kobilo, kakor je bila Lisca, poleg tega nič lažjega konja. Ti pa še vedno ne veš. Tretjič te pa jaz več vprašal ne bom, da veš.«

Cilka je vztrepetala: »Janez, Janez, prav me razumi! Saj te imam rada.«

»Prekleto čudno me imaš rada,« je Janezu od jeze pordel obraz, »ko si prvič zaradi kobile vzela drugega.«

»Ne zavoljo kobile, Janez.« Cilka je komaj komaj še zadrževala jok.

Janez se ni dal ustaviti, kakor se ne ustavi plaz, dokler ne zgrmi ves v dolino: »Drugič me pa spet ne maraš.«

»Janez, Janez, zaradi otrok,« je Cilka glasno zajokala.

»O kakšnih otrocih govoriš?«

»Z Viktorjem nisem imela otrok.«

»Saj je še bolj prav.«

»Je. Pa se bojim, da res nisem ustvarjena za mater.« Cilka je stisnila z obema rokama objokani lici. »Janez, zakaj bi bil še ti nesrečen!«

»Če jih ne bo, jih pač ne bo. Saj ne vprašam za otroke. Tebe hočem.«

»Ne, ne, ne. Brez otrok ne boš srečen.«

»Kje pa je zapisano, da jih ne bo?«

»Nikjer. Samo bojim se, čeprav mi je rekel zdravnik, da nisem bila kriva jaz.«

»Prismoda neumna!« je bil Janez robat in dober hkrati.

»Janez! Janez! Lepo te prosim, nikar me ne zmerjaj!« Cilka je dvignila roke. »Saj si še predstavljati ne moreš, koliko sem jaz pri Viktorju prestala. Samo skrivala sem.« Cilka je jokala kakor po nedolžnem tepen otrok. Janez je imel dosti opraviti, preden jo je utolažil. Dogovorila sta se pa, da že tako uredita, da bo prav. V Vodnikovo kočo sta se že oba prismejala. Matija je dal za vino. Jesti so pa imeli dovolj s seboj.

Janez in Matija se kar nista mogla odtrgati z Velega polja. Že pod noč je šel Matija še v lovsko kočo, da popravi pokvarjeno okno. Minca ga je spremila. Ulila se je ploha, da se nista mogla o pravem času vrniti. Janez in Cilka sta ostala sama v stanu. Cilko je skrbelo.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

MATEVŽ RAINER:

MOJI SPOMINI

8.

Tu moram pa še omeniti Vincenca Stotza, pd. Dolaja v Št. Ilju. Bil je po poklicu kolar, zraven pa dober godec in šaljivec prvega reda. Ta je tudi sam zložil polko: »Kaj pa rodar deva?« katera se je pri nas precej udomačila. Kot šaljivec je znal posebno v gostilni zabavati vso družbo. Ko sem ga nekoč srečal na cesti, sem mu hitro rekel: »No, pa povejte hitro nekaj smešnega!« Hitro mi je odvrnil: »Ni mogoče, se mi preveč mudi, moram iti k Dravi, kamor sem klican, tam štirje možje enega komarja iz Drave vlačijo, pa niso sami v stanu, jim moram iti pomagat!« Ta svoj humor in šaljivost je mož ohranil celo do smrtne ure. Ko so mu svojci pri umiranju dali v roko svečo, je še rekel šepetaje: »Ali vas ni sram, da daste svečo najslabšemu človeku v roke, da jo mora držati?«

Naš reden gost je bil tudi Ropač Mihael, pd. Pranjčev Mihal. Ta možakar je bil v srednje zrelih letih ter duševno zelo razvit. Prej je obiskoval nekaj letnikov gimnazije ter prišel potem k vojakom. Leta 1866 je bil v vojski na Laškem in je od tam domu pobegnil, kjer je ostal le kratek čas. Vrnil se je spet na Laško k svoji edinici. Za ta beg je dobil kazen 30 udarcev po zadnji strani. Pri tem tepenju so ga tako poškodovali, da je dobil izstop črev, kar ga je mučilo celo življenje. Edina tolažba zanj je bila črna kava in žganje. S tem si je vsaj nekoliko ublažil bolečine. Ko je prišel v tako bolnem stanju in v bolečinah v hišo, je zmeraj prosil za »prdecovo seme« (kavo) in »solze« (žganje). Tudi za vasi in naselja je imel svoja imena, tako je imenoval Trebinjo »Ovševa Ljubljana«, Močile »Abacija« itd. Ko je bil v bolečinah in na potu, je vpil »Prohaska«, »Mailond« itd. Ko ga je nekoč vprašal orožnik, zakaj tako vpije, mu je odgovoril: »V Mailond povohaj!«

Ker je bil nekaj izšolan in zelo inteligenten, je delal (pisal) ljudem razne prošnje in prizive na oblasti. Zaradi svoje bolezni ni mogel sedeti, zato je pisal stoje. V neki zimski noči l. 1902 je pri takem napadu bolezni v Logi vesi ob potu obležal in revež zmrznil.

Razne preizkušnje

Kakor sem že omenil, je bilo tukajšnje ljudstvo v splošnem zelo pridno, delavno, štedljivo ter tudi nravstveno na precej dobrem glasu, akoravno v gmotnem oziru ni bilo posebno obdarovano. Ravno to je bila njegova sreča. Vsled skromnega življenja in skrbi za vsakdanji kruh je pa ostalo duševno in tudi telesno zdravo. Ko sem bil občinski tajnik, sem moral napraviti vsako leto seznam o duševnem stanju občanov. Bil je po navadi le eden ali kvečjemu dva slaboumna, duševno zaostala v celi občini Loga ves. Občine, kjer je življenje lažje, kot je to n. pr.: Krappfeld in Labotska dolina, imajo veliko več duševno zaostalih.

Ko sem bil leta 1902—1904 v kmetijski šoli v Celovcu, je tedanji tajnik Kmetijske družbe Kohlert, kateri nas je tudi poučeval, večkrat rekel: »Labotčani so zaradi tega tako zabiti, ker preveč mošta pijejo in ajdove žgance jedo.« — Ne vem, ali je imel prav ali ne.

Pred nekaj leti se je hotel neki meni znan zdravnik v tem kraju nastaniti in je že par dni poskusil tam svojo prakso, a jo je opustil. Rekel mi je:

»Bil sem klican parkrat na dom v hribe, a sem našel tam skoraj pri vsaki drugi hiši duševno bolne ljudi, kar me je tako bolelo, da sem rajši ta bogati kraj pustil.« — Torej je »pamet boljša kot žamet«, kot pravi tudi pregovor. Hvalimo Boga, da je obdaril naš rod z zdravim umom in ne posmehujmo se slaboumnim, ako kje nanje naletimo!

V oktobru leta 1935 sem bil kot župan po 12-letnem poslovanju brez navedbe vzroka odstavljen. Menda je bil vzrok ta, ker tedanjim diktatorjem nisem vse ustregel ter rekel, da je bolje, da 10. oktober ne slavimo preveč, ker so se medtem duhovi že pomirili.

*

Povedal sem nekaj dogodkov iz mojega dolgega življenja. V tem času sem okusil tudi dokaj bridkega in ne le s cvetlicami, ampak še več s trnjem posutega.

Do leta 1916 sem bil občinski tajnik; tajniki so bili vsi od vojaške službe oproščeni. Naš narodnjak Miha Schleicher, kateri je bil obč. tajnik v Lipi in Škofičah, pa je moral že ob mobilizaciji 1914 k vojakom.

Že v balkanski vojni so nas začeli zasledovati, ter nas zmerjati s ‚Čuši', v 1. svetovni vojni sem bil, ker sem obiskal z našim tedanjim nepozabnim župnikom g. Štefanom Singerjem ob priliki godu g. Valentina Faleja, župana v Lipi, katerega so ravno tisti čas, ko sva mu prišla čestitat, zaradi »veleizdaje« aretirali, takoj kazensko k vojakom vpoklican in imel označbo »p. v.« (politisch verdächtig). (»Veleizdaja« je bila v tem, da so ujeti Rusi, kateri so bili zaposleni pri kmetih, prišli Faleju za god na predvečer sv. Valentina, t. j. 6. 1. 1916, čestitat. Zapeli so po rusko »Oče naš«. Bil je namreč kot župan do njih pravičen.)

Po prvi svetovni vojni sem bil z več narodno zavednimi prijatelji in znanci 1919 v zaporu ter smo »uživali« v Litzlhofu konjske dobrote. Tolažili so nas tedaj gg. Matija Prosekar (stara firma), Valentin Fale (stara sablja), Miha Schleicher, dr. Valentin Rožič in drugi.

Prišlo je leto 1938, za nas najtežji čas, kar jih pozna zgodovina. Med mnogimi drugimi rodoljubi sem bil tudi jaz z družino 3 leta, 3 mesece in 3 dni v izseljenstvu ter okusil »dobrote« tisočletnega rajha. Lansko leto (1962) je bil na Koroškem pri raznih izseljencih »Lagerführer« s Hesselberga in še prej njegov sin-visokošolec, da sta nekoliko otipala mnenje zapornikov, ker še zmeraj kličejo razne nacistične vodje pred sodišče.

Šlo mi je tako kot mnogim drugim narodnjakom. Tu se spominjam na našega nepozabnega poslanca in boritelja za naše pravice g. Franca Grafenauerja, kateri je po mnogem trpljenju povedal v verzih sledeče:

Pripadal sem družinam,
ki smrt jim zre v obraz;
trinogom, tem zverinam,
v plen bil prištet sem jaz.

Kaj je bilo vzrok vsega tega? Ostali smo zvesti naukom našega vzornega učitelja škofa Antona Martina Slomška, kateri je rekel: »Sveta vera bodi vam luč in materni jezik bodi vam ključ do zveličavne narodove omike!« Ker pričakujemo, da bo ta škof v kratkem prištet blaženim, morajo biti ti nauki vendar pravi. Saj so se teh naukov držali in jih dalje učili naši Einspielerji, Grafenauer, Ehrlichi, Poljanec, Starc, Podgorc, Singer in mnogi drugi naši voditelji.

Toda svet se suče. Mogočna Avstro-Ogrska, katera ni hotela dati narodom, posebno ne Slovanom, pravic, to pa zaradi tega, ker je preveč poslušala Velenemce, je razpadla. Tisočletni rajh Hitlerja, kateri ima milijone mrtvih in mučenih na vesti, se je zrušil že po sedmih letih. Ta »Herrenvolk« nas je imel za ljudi nižje stopnje (»Untermenschen«).

Hvala Bogu, da je vse to minilo! Sedaj vendar že začenjajo misliti razne osebe, med njimi tudi take na višjih položajih, s svojo glavo. Saj pod Hitlerjem ni bilo nikomur treba misliti, ker so vse diktirali.

Tako me je obiskal pred nekaj leti bivši minister g. Vincenc Schumi, s katerim sva se prav dobro razumela, čeprav sem mu nekoč v njegovi pisarni, ko je bil še inšpektor za živinorejo, zaradi neke slovenske vloge prav ostro zagodel.

Tudi ravnatelj deželnih uradov g. dr. Newole je bil pri meni in mi celo ponudil visoko mesto deželnega svetnika, česar si pa vsled moje dozdevne zmožnosti in mojih visokih let nisem upal prevzeti.

Začenja se torej nekoliko svitati in dal Bog, da bi sledilo tem gospodom več drugih!

(Dalje prihodnjič)

Janko Barle:

Dva prijatelja in ose

Ni ga bilo dneva, da ne bi šla skupaj na sprehod. Moj Bog, zakaj pa bi ne šla?! Navadila sta se tako, še ko sta bila skupaj v službi. Hodila sta vsak dan ven iz mesta, da stepeta s sebe pisarniški prah. In zakaj bi ne hodila na sprehod tudi sedaj, ko sta po štiridesetletnem službovanju nastopila dobro zasluženi pokoj!?

Sprehod se je enako začel in enako končal. Počasi sta hodila, vsakih pet korakov sta nekoliko postala. Saj sta morala prerešetati toliko važnih vprašanj.

Zunaj mesta, prav ob poti so si ose napravile gnezdo v zemlji. Ej, to je bilo veselja za male razposajence, dečke iz bližnje okolice! Vedno so se vrteli okrog osjega gnezda, metali vanj kamenje, drezali v luknjo z dolgimi palicami in žgali nad njim slamo. A ko so se usule iz luknje, takrat je bilo vrišča, smeha, skakanja in skrivanja. Ose so bile prebrisane, a dečki še bolj.

Naša znanca, zatopljena v svoje resne razgovore, nista seveda nič vedela o osah. Prišla sta, imela sta klobuke v roki in razpete sončnike. Vroče je bilo. Obstala sta. Važno vprašanje je bilo na dnevnem redu. Kar je zazvenel »krik bojnih trum«, pridrveli so dečki, razkropili se na razne strani in poskrili za grmovje. Priletele so tudi ose. Imele so tudi več sreče kot navadno. Sovražnik je bil zajet! Naša znanca sta mahala s klobuki in sončniki po zraku, a vse zaman. Ose so pikale kot kače. Ni bilo druge pomoči, tudi onadva sta udarila edino rešilno pot, stekla sta, kolikor jima je pač dalo njunih štirideset let službe. Vrnila sta se domov vsa opikana in opečena. Dečki so se pa smejali za grmovjem in hvalili ose, ki so starčkoma vlile tolike mladostne gibčnosti v noge.

Na marsikoga se včasih kaj usiplje, ne da bi vedel od kod in zakaj.

»Nič se ne boj,« jo je miril Janez. »Poznam Matija.«

»Še samemu sebi ne more človek vselej zaupati.«

»Kaj se mar zase bojiš?«

»Ne, saj sem tvoja. Sicer pa,« Cilki so se pričele besede zatikati. Janez jo je prijel za roko.

Več kakor okroglo uro se je zlijal dež. Trda tema je že bila, ko sta se vrnila Minca in Matija. Minci se je čudno zdelo, kako da je ogenj pošel na ognjišču. Pogledala je starejšo sestro, mlado vdovo, rekla pa ni nič.

Janez in Matija sta šele drugo jutro navsezgodaj odšla proti domu. Vračala sta se skozi Ciprje in Praprotnico in čez Zajamnike. Čudovito lepo je posvetilo vzhajajoče sonce na jasne vrhove skalnih gorá. Matija mu je vriskal v pozdrav, Janez pa je bil nekam zamišljen.

Brusnice zoré

Po senožetih na Jelju je za kosami trava lepo odgnala. Dovolj je zraslo paše za živino. Stanovi so od spravljanja sena samevali, sedaj so spet oživeli. Dokaj planšarjev je prignalo živino z visokih planin na jesensko pašo na Jelje, med njimi tudi Cvetkovi dve, Cilka in Minca.

Ob robu gozda po presekih in jasah so začele na nizkem živozelenem grmičevju zoreti brusnice. Vsak dan več je bilo rdečih. Planšarice so zapirale živino v ograjene rovte, da ni mogla nikamor zaiti, samé pa so hitele nabirati drobni kiselkasti sadež za dom in za prodaj. Cvetkova Minca je zjutraj odnesla poln jerbas brusnic v Srednjo vas v zadrugo; od tam so jih razpošiljali na vse kraje, največ pa v Ljubljano. Cilka je pa odšla s košaro proti Mrzlemu studencu, čeprav je vedela, da je drugod več brusnic. Upala je, da naleti na Janeza, saj se že več dni nista videla. Še nikoli si ni tako želela govoriti z njim. Hotela mu je povedati, da —.

Na več krajih je naletela na vrtince polnih brusnic, pa se kar ni mogla dolgo zadržati pri njih. Gnalo jo je naprej: »Moram videti Janeza, četudi grem prav pod Javornik za njim!«

Tako se je bila zavérovala v svoje misli, da ni nič pazila, kje hodi. Zašla je in ni več poznala kraja.

Povzpela se je na posekano višino, da se razgleda, toda vzpetina je bila prenizka. Premalo daleč je mogla videti. Okrog in okrog je rasel gozd, nepregledne planjave črnega lesa. Kar nič ni mogla videti, kam naj se obrne, da čimprej pride k ljudem, ki bi ji pokazali pravo pot, če že ne k Mrzlemu studencu, pa vsaj nazaj na Jelje. Šla bi po soncu, pa jo je zaskrbelo, če ni morebiti zašla že za Mrzli studenec. Vsaj v krogih bi se ne vrtela. Cilki je postalo tesno kakor že davno ne. Sedla je na visok štor in prisluhnila, da morebiti po glasovih ugane, kje bi naletela na pot ali vsaj obhojeno stezo, potem bi si že skušala pomagati s sledovi. A naj je še tako napenjala ušesa, od nikoder ni mogla ujeti ne pozvanjanja zvoncev, ne udarcev sekire, še manj seveda pesmi kake žage. Vse naokrog je bilo pogreznjeno v gluho tišino. Še ptiči so molčali, kakor bi se bili nalašč pred njo poskrili. Cilko je obšla groza: »Oteplje se mi, ker sem se greha veselila. Nekako poldne mora biti, pa še angelovega češčenja nisem zmolila.« Vstala je in se pokrižala.

»Morebiti pa koga prikličem.« Napravila je z dlanmi trobilo pred usta, se obračala naokrog in na vse strani kričala: »Hoohoooj!«

Od strahu so se ji začela tresti kolena. Sedla je nazaj na parobek, da premisli, v katero stran bi odšla kar na slepo srečo.

»Hoj!« se je oglasilo Cilki blizu za hrbtom. Cilka je strepetala in se vsa prestrašena hitro ozrla. Iz gozda je prihajal mladi gozdar Burnik s puško na rami.

»Kako sem se prestrašila!«

»Zakaj pa tako kričiš?«

»Zgubila sem se.«

»Kam pa si namenjena?«

»K Mrzlemu stodencu.«

»Jaz tudi. Kar z mano pojdi, bo vsaj krajši čas.«

Cilki se je odvalil kamen od srca. Do gozdne uprave pri Mrzlem studencu pa ni prišla, je med potjo povedala gozdarju Burniku, da prav za prav išče le Bajtnikovega Janeza. Gozdar se je hudomušno nasmejal in zavil s steze naravnost po preseki. Kaj kmalu je Cilka zaslišala hreščanje žage. Janez je s svojimi delavci prežagoval posekan les. Dokaj pa je že bilo zmerjenega in ob poti navaljenega na kupe.

Janez se je začudil, nekoliko mu je bilo pa tudi nerodno. Vedel je, da ga bodo odslej naprej še pogosteje dražili z mlado vdovo. Ta ali oni bi pa utegnil celo misliti, da sta bila s Cilko skrivaj prijatelja tudi že prej, ko je Viktor še živel. Ljudje tako radi napačno sodijo.

Janez je Cilki ponudil jesti, pa je imela tudi s seboj. Drug drugemu sta postregla. In kakor drugi nevestam razkazujejo svoje domačije, kadar pridejo na ógledi, tako je Janez Cilki razkazoval in razložil delo, ki ga je opravil čez poletje. Cilka je bila kar ponosna na Janeza. Ne bo manjkalo kruha, je pomislila. Nad najdebelejšimi hlodi je pa z glavó zmajevala. Kako so jih vendar spravili k poti! Táko težo. »Prav je treba poprijeti,« je pojasnil Janez.

Cilka se je hotela odpraviti nazaj proti Jelju, pa je Janez ni pustil. Da spet lahko zaide, je rekel in ji pokazal blizu poseke vse polno brusnic, naj jih nabira. Proti večeru jo pa sam pospremi naravnost skozi gozde. On je na nepregledni Pokljuki kakor doma. Cilki je bilo kar všeč. Saj bi Janezu tu v bližini drugih ljudi težko povedala, kar mu je pravzaprav prišla pravit.

Janez je odšel nazaj k lesu. Cilka pa je ostala sama. Kar nič je ni mikalo obirati brusnice. Zamislila se je, kaj vse jo prihodnje leto čaka: Poroke z Janezom ne smeta predolgo odlašati. Potem bi pri spraševanju nič ne povedala, da se čuti že mater; kasneje bi si pa ne upala več tajiti. Nerodno je, ko tožba zaradi oporoke še ni končana. Če bo domačija njena, bi nihče ne mogel nič reči. Saj bi vendar vsak pameten človek videl, da bi brez moškega gospodarstvo trpelo. Če pa pravdo zgubi —?

(Dalje prihodnjič)

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4. strani)

pravičljiv vzrok, a vsem pa le ne verjamemo. Pogrešali smo radiška dekleta in žene, Šmarjeto in Sele, Suho in Žvabek, Bilčovs in še vrsto drugih vasi, kjer je polno absolventk, ki pa so prezrle naš klic. Žal vam je lahko vsem, da niste prišle. Tako prijetno, tako domače je bilo po dolgem času v Narodni šoli.

Takoj po drugi uri se je napolnila učilnica. Po kratkem pozdravu sestre Gonzage, ki je namesto predsednice Rezike Hobel vodila in skrbela za povezavo med posameznimi govori, je zadonela pesem.

Donižev atej, g. Rutar iz Orliče vesi, je govoril o polju in o delu na njem ter povedal toliko koristnega, da si je vsaka mogla marsikaj prisvojiti. Skupna družinska molitev, posvečevanje nedelj in petkov, tako je poudarjal Donižev atej, nam bo ohranjala družine, prave družine po božji zamisli. — Kako je Mili Klemenjak, ki je bila zopet med nami, nato zapela pesem »Polje, kdo bo tebe ljubil«!

Milko Hartman smo že ob pozdravu nagradili z aplavzom. Vsem nam je poznana — zato so njene besede o domu, o pravem redu na domu našle tem večjo pripravljenost.

Govor č. g. Holmarja nas je naravnost prevzel: Vsako dekle, vsaka mati absolventka bi to morala slišati vsaj vsako leto enkrat in v tako navdušenih in iskrenih besedah. Gospod Holmar, hvala vam! Sam Bog naj podpre vaše misli, vaše besede, da bodo vsaj v nas, ki smo vas imele priliko slišati, odmevale in se uresničevale.

Predsednici Reziki Hobel, ki se bo v kratkem poročila sta Erna in Mili čestitali s primernimi voščili, ki jih je posebej za to priliko sestavila Milka Hartman. V iskren dar pa sta ji podali svečo s poročnim simbolom; svečo, ki je simbol ljubezni materine — in nageljčka dva, ki simbol sta srca.

Žal je čas potekal, zato za podrobnosti ni bilo več časa. Na hitro smo si ogledale še lepo moderno urejeno kuhinjo. Zlasti starejše, ki smo bile v šoli že leta 1948-50, se kar nismo mogle načuditi naprednosti šole. V nas vseh je bila želja, da bi vse naše hčerke imele priliko se vrteti nekdaj v tej prostorih.

V kapeli je zadonel pozdrav Mariji. Po blagoslovu pa so nas sestre povabile še v obednico, kjer je bil pripravljen bife — tudi ta v modernem in naprednem slogu. Častitim sestram velja naša najlepša hvala, da ste nas povabile. Res prekratek je bil čas, da bi se še kaj več pomenile; upamo, da bo to mogoče ob drugem takem srečanju, morda že jeseni v Št. Jakobu v Rožu.

Mali oglas

HIŠA Z VRTOM in gospodarskimi poslopji na prodaj ob novi cesti Ledince—št. Jakob v Rožu. Lega primerna za avtomehanično delavnico in bencinsko črpalko (Tankstelle). — Naslov pri upravi lista pod značko: „Hiša v Rožu".

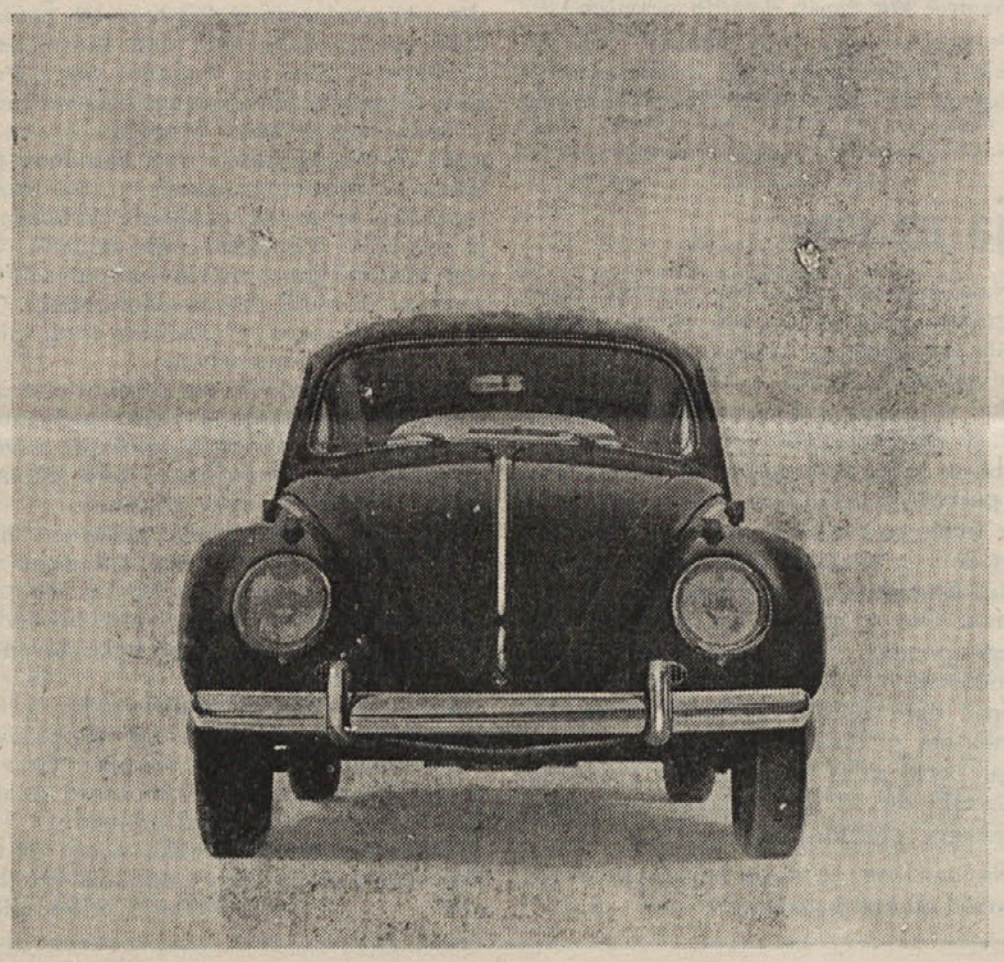

Tudi ta stane denar, tudi zanj moramo plačevati davek in ga zavarovati.

Zakaj pa je kljub temu zares vreden svoje cene?

Če tega še ne veste, ko kupujete VW-avto, boste to pač spoznali, ko ga boste prodali. Takrat dosežete za rabljeni voz VW visoko ceno. Posebno še, če ste ga lepo očuvali. Pri tem ima to prednost: Potrebuje zelo malo nege! (Morda je zaradi tega tako priljubljen.) Njegov motor se ohlaja z zrakom. Nikdar ne zmrzne in tudi voda ne prekipi. Ne potrebuje hladilnika!

Nobene vodne črpalke! Nobenih cevi! Voz VW ima pač manj delov. (Del, ki manjka, se ne more uničiti!) Lahko pa računate tudi tako: Vsakokrat, ko se vozite s VW, se nekaj ne pokvari. In za to, kar se ne pokvari, ni treba plačati nobenega popravila. Čim več se vozite, toliko manj imate stroškov. Je to pravilno? — Točno je! In zato je res vreden svoje cene.

Napravite tudi Vi brezobvezno poskusno vožnjo!

KNOCH & CO.

Klagenfurt, Villacher Straße 213

Villach, Ossiacher Zeile 50

„MIKADO" na Koroškem

Po vsej Koroški se sedaj govori o MIKADO

Zaradi stalnega naraščanja obiskovalcev in velikega povpraševanja iz mesta in podeželja ponovno podaljšanje!

MIKADO - resnično orig. japonski pralni stroj

Idealna rešitev vseh problemov pranja v velikih in malih gospodinjstvih.

Ena posteljna garnitura ali drugi kosi perila istega obsega se operejo hitro, čisto in snežnobelo v 40 do 60 sekundah

Nobena umazanija se ne more upreti veliki, naravni pralni sili v MIKADO!

MIKADO PERE IN SPLAKUJE, ŠKROBI IN IMPREGNIRA, ČISTI IN BARVA

zavzema malo prostora in je vedno uporaben!

ČAS, DELO IN DENAR VARČUJE ZA VAS MIKADO!

Vsaka gospodinja, ki ceni svoje perilo, bi morala priti, četudi že ima pralni stroj! Tudi najdaljša pot se izplača! Idealno za čas dopusta in nedeljskega odmora!

Važno!

Vkljub večji prostornini zares japonska cena: le

PRAKTIČNO PREDVAJANJE

orig. japonskega pralnega stroja MIKADO

in 1. NEMŠKE PRALNE KROGLE - R-učinkom

s 980.-

s 1280.-

Predno si kupite pralni stroj, si na vsak način oglejte našega!

MIKADO izvrši več, kot obljubljamo; prepričajte se sami!

2-letno jamstvo

Sedaj samo v:

Klagenfurt-Celovec, gostilna KASCHITZ („Waidmannsdorfer Hof")

Waidmannsdorfer Straße 72, Telefon 54-10

Od 28. maja do 31. maja in od 5. junija do 8. junija 1963 dnevno ob 10. uri, 15. uri in 19.30 uri.

Veranst.: MIKADO-VERTRIEB für ÖSTERREICH: Wien I., Habsburgerg. 10

V Sloveniji se je tresla zemlja

Na ploščadi pred Figovcem v Ljubljani je bil kakor vsako nedeljo v zadnjem mesecu promenadni koncert. Nekaj sekund čez enajsto uro se je nenadoma zamajala zemlja. Med poslušalci je zavladal preplah. Godba je utihnila in ploščad je bila v hipu prazna. Podoben preplah je zavladal na terasi nebotičnika, ki se je zamajal in se stresal v potresnih krčih ... S stolpnic v Roški ulici so ljudje preplašeni bežali na prosto ... in se s strahom ozirali v zidove hiš.

Močan preplah je nastal med ljudmi v Litiji, kjer so občutili krajše potresne sunke dobrih 20 sekund. Na starejših hišah so se začeli podirati dimniki in padati na cesto, ljudje pa so bežali na prosto. V Litiji so takoj izklopili električni tok, gasilci pa so oznanili alarm. Še močnejše potresne sunke so zabeležili v hribovskih vaseh okrog Litije na Vačah in Polšniku, ker je bil prav tu epicenter potresa. Strešniki, ki so padali s streh, so huje poškodovali dve ženski, zato so ju takoj prepeljali na nezgodno postajo v Ljubljano.

Iz Kamnika poročajo, da so se na starih hišah zrušili dimniki, padajoča opeka s streh pa je poškodovala več osebnih avtomobilov, ki so parkirali pod njimi. V zidovih starejših hiš, predvsem v notranjosti, so zazijale do centimeter debele razpoke. Podobna poročila prihajajo tudi iz Domžal, Črnuč, Dola in Gornjega grada. Takoj po prvem potresnem sunku so v Kamniku v središču mesta očistili ceste in pločnike. Marsikateri razmajan in kriv dimnik na starejših hišah pa še zmeraj grozi, da se bo zrušil na cesto.

Dežurni seizmolog na Golovcu nam je popoldne povedal naslednje: »Ugotovili smo, da je ta potresni epicenter nastal v litijskem bazenu dobrih deset kilometrov globoko. Prav zaradi tega učinek na površini ni bil tako močan. Potresni valovi so se močneje širili proti Kamniku in Gornjemu gradu, šibkeje pa proti Ljubljani in tudi v druge smeri. Po prvih domnevah gre za manjše premike tal v tako imenovanem litijskem prelomu — na tektonski meji med različnimi kameninami, ki so se hipoma sprostile in porušile trdnostno mejo. V naslednjih urah in dneh so prav zato še vedno možni manjši potresni sunki, vse dokler se zemlja povsem ne umiri. Prva skupina sunkov ob 11. uri 8 sekund je trajala dve sekundi, zatem pa so prišli nevarnejši in močnejši transverzalni valovi, ki so povzročili največje premike: rušenje dimnikov, odpadanje ometa ... in smo jih občutili kot nekakšno valovanje.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 27. maj: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. Žena in dom. Deset minut za športnike. 18,00 Zbor France Prešeren iz Kranja. — TOREK, 28. maj: 14.15 Poročila, objave. Aktualna reportaža. — SREDA, 29. maj: 14.15 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 30. maj: 14.15 Poročila, objave. Solistična ura. — PETEK, 31. maj: 15.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših vaseh in pri naših ljudeh. Nova spoznanja o ziljskem štehvanju (razgovor s prof. dr. Nikom Kuretom). — SOBOTA, 1. junij: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca. 18.25 Na dom obujaš mi spomin (Tinje). — NEDELJA, 2. junij: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 3. junij: 7.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Najnovejše kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje, gospodinjske potrebščine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

Blago za pomladne obleke, posteljno perilo

Velika izbira zelo ugodne cene

L. Maurer

Klagenfurt Alter Platz 35

Motorne kosilnice: Reform, Rapid, Irus, kakor tudi kombinirane z obračalnikom, trosilcem in grabljami za krmo, znamk: Heuraupe, Heuigel, Heuschwanz vam najugodneje dobavlja domača tvrdka:

Johan Lomšek

TIHOJA 2, P. Dobrla ves — Eberndorf

Telefon 04237 246

Zahtevajte cenike! Ugodni plačilni pogoji!

List izhaja vsak četrtek. — Naroča se pod naslovom: „Naš tednik — Kronika", Celovec, Viktringer Ring 26. — Naročnina mesečno 7.— šil., letno 80.— šil., za inozemstvo 6 dolarjev letno. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiskarna Družbe sv. Mohorja, Celovec, Viktringer Ring 26. — Tel. štev. uredništva in uprave 43-58.